

ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ 57

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2014

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Επιθεώρηση Εργασίας, 100 χρόνια
- Σχετικά με τη δημιουργία ενός Κέντρου Αναφοράς Αμιάντου (ΚΑΑ)
- Η ασφάλεια και η υγεία στον τομέα των κατασκευών. Η ελληνική πραγματικότητα πριν και κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης
- Φοβάμαι ότι θα απολυθώ!
- Πυξίδα: Λίστα επένδυσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Editorial	3
Τα νέα του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε	
• «Οδηγός καλής πρακτικής για τα κατασκευαστικά έργα» νέα έκδοση ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.....	4
• Ενημέρωση για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία των μαθητών του 1ου ΕΠΑ.Λ. Λάρισας από το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε	4
Άρθρα	
• Επιθεώρηση Εργασίας, 100 χρόνια. Του Δ. Τάγκα	5
• Σχετικά με τη δημιουργία ενός Κέντρου Αναφοράς Αμιάντου (ΚΑΑ). Του Σ. Δρίβα.....	11
• Η ασφάλεια και η υγεία στον τομέα των κατασκευών. Η επληπτική πραγματικότητα πριν και κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Της Ε. Λεουνάκη	15
• Φοβάμαι ότι θα απολυθώ! Της Κ. Μαγγανά.....	25
Πυξίδα	
• Λίστα επλέγχου χυτοπρέσας	19
Διεύθνες Περισκόπιο	
• 4 Φεβρουαρίου 2014: Παγκόσμια Ημέρα Καρκίνου με σύνθημα «Απομυθοποιήστε τον καρκίνο»	27
• Πιλοτικό σχέδιο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων μεγαλύτερης πλοκίας	28
• 28 Απριλίου 2014: Παγκόσμια Ημέρα για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία.....	30
Λόγος και Εικόνα	
• Ποιοί είναι οι κοιλασμένοι; Επιμέλεια: Σ. Δοντάς	30
Επικαιρότητα	
• Σπουδαία βρετανική τιμοτική διάκριση σε έλληνα γιατρό	32
• Μνήμη Γιάννη Κωνσταντινίδην.....	33
• Noμοθετικές εξελίξεις. Επιμέλεια: Κ. Καψάλη	34
• Συνέδριο - Ημερίδες - Εκθέσεις	
Επιμέλεια: Κ. Καψάλη.....	35
Βιβλιογραφία	
• Υγεία και ασφάλεια στην εργασία στους πλικιωμένους εργαζόμενους. Επιμέλεια: Φ. Θωμαδάκη.....	37
Βιβλιοπαρουσίαση	
• Occupational Toxicology Επιμέλεια: Σ. Δοντάς.....	38
• Hazardous Substances & Human Health Επιμέλεια: Σ. Δοντάς	38
Εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται από το Κ.Ε.Κ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.....	39

Η φωτογραφία του εξωφύλλου είναι από το προσωπικό αρχείο της κας Σ. Κωνσταντοπούλου.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τηλ.: 210 8200100

Φαξ: 210 8200222

E-mail: periodical@elinyae.gr

Διεύθυνση στο διαδίκτυο: <http://www.elinyae.gr>

Ταχ. διεύθυνση: Λιοσίων 143 και Θειρίσιου 6,

104 45 Αθήνα

ISSN: 1108-5916

Ιδιοκτήτης

Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής
και Ασφάλειας της Εργασίας

Εκδότης

Θ.Κ. Κωνσταντινίδης

Συντακτική Επιτροπή

Μνάς Αναλυτής, Εύη Γεωργιάδου, Σπύρος Δοντάς, Σπύρος Δρίβας,
Εβίτα Καταγή, Κωνσταντίνα Καψάλη, Δήμητρα Πινότση

Δ.Σ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Πρόεδρος: Θ.Κ. Κωνσταντινίδης

Αντιπρόεδρος: Αλέξανδρος Κομίνης

Μέλη: Ιωάννης Αδαμάκης, Θεόδωρος Δέδες,
Εμμανουήλ Κοκολάκης, Ρένα Μπαρδάνη, Χρήστος Παπάζογλου,
Ευστάθιος Πολίτης

Σελιδοποίηση, γλωσσική και τεχνική επιμέλεια έκδοσης:
Εβίτα Καταγή, Τμήμα Εκδόσεων, Κέντρο Τεκμηρίωσης
και Πληροφόρησης ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Οι απόψεις και οι αναλύσεις των άρθρων
και των επιστολών δεν εκφράζουν απαραίτητα τις
θέσεις του περιοδικού.

Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή μέρους
ή όλου του εντύπου, με οποιονδήποτε τρόπο,
χωρίς αναφορά της πηγής.

Editorial

φανεροί και κρυφοί κίνδυνοι του αμιάντου

Τα λεγόμενα πολυεπίπεδα παραδείγματα δράσεων της Ιατρικής της Εργασίας στην περίπτωση του αμιάντου δείχνουν την πραγματική διάστασή τους: στην πρωτογενή παραγωγή (εξόρυξη) οι επαγγελματικές εκθέσεις οδηγούν σε εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικά νοσήματα, αλλά η έκθεση είναι πιθανό να αφορά και τους κατοίκους γειτνιαζόντων οικισμών, όπως επίσης και τα μέλη του οικογενειακού περιβάλλοντος των εργαζομένων. Απλωστε, έτσι αναδεικνύονται οι στενές σχέσεις της Ιατρικής της Εργασίας με την Περιβαλλοντική Ιατρική, εντός του ευρύτερου πλαισίου της Δημόσιας Υγείας - Δημόσιας Υγιεινής. Περιπτώσεις όπως αυτή του πνεύμονα του Μετσόβου (ειδικό αφιέρωμα στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού Πνεύμων της Ελληνικής Πνευμονολογικής Εταιρείας περιγράφει αναλυτικά το ιστορικό) τεκμηριώνουν τη διεύρυνση των αντικειμένων της Επαγγελματικής Υγείας και Ασφάλειας, αλλά και τον ενιαίο χαρακτήρα των νοσημάτων, από την κλινική εκδοχή τους, στα πλαίσια της Πνευμονολογίας, μέχρι την πρόληψή τους, με τις μεθόδους της πάλαι ποτέ ονομαζόμενης Υγιεινής. (Καθόλου τυχαία στην ερευνητική ομάδα της Ιατρικής Σχολής Ιωαννίνων μαζί με τον Καθηγητή Πνευμονολογίας κ. Κωνσταντόπουλο, συμμετείχε και ο Καθηγητής Υγιεινής κ. Δημοθίατης, δίνοντας την επιδημιολογική διάσταση του zπάτματος, που κλινικοί γιατροί όπως ο Καθηγητής κ. Βάμβαλης και ο Καθηγητής κ. Σιχλετίδης είχαν εντοπίσει ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1960). Το πολυεπίπεδο του αμιάντου, δευτερευόντως, κατά τη μεταποίηση του υλικού περιλαμβάνει και πάλι επαγγελματική έκθεση των εργαζομένων στην παραγωγή, όπως επίσης επαγγελματικές εκθέσεις χρηστών των τελικώς παραγόμενων προϊόντων (αμιαντόπλακες κ.λπ.), αλλά και συνακόλουθες εκθέσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα για τον γενικό πληθυσμό (στέγες κ.λπ.) εισάγοντας πλέον και τη διάσταση της αστικής ευθύνης. Η έκθεση μαθητών και διδασκόντων που χρησιμοποιούν ως αίθουσες διδασκαλίας προκατασκευασμένες κατασκευές, οι οποίες εμπεριέχουν αμίαντο, είναι μετέωρη μεταξύ επαγγελματικής και περιβαλλοντικής έκθεσης, όπως άλλωστε και οι σχετικές εκθέσεις πλόγω χρήσης γλαστρών κατασκευασμένων με υλικά που περιέχουν αμίαντο. Επιπροσθέτως η μεταφορά της ρύπανσης στο οικιακό περιβάλλον οδηγεί σε έκθεση ακόμα και των παιδιών (όπως περίπου και στην περίπτωση της μεταποίησης του μολύβδου). Σε όλα αυτά ποιον ρόλο έχει να διαδραματίσει η Ιατρική της Εργασίας, αν όχι της επιδημιολογικής επιτήρησης; Ασφαλώς με την εμπλοκή της επιδημιολογικής μεθοδολογίας στα πλαίσια της πάλαι ποτέ ονομαζόμενης Υγιεινής. Αναλυτική πρόταση για τη δομή και πλειονομία του Κέντρου Αναφοράς Αμιάντου - Κ.ΑΝ.(α) παρατίθεται σε ειδικό κείμενο που περιλαμβάνεται στο τεύχος αυτό. Η συγκεκριμένη πρόταση περιγράφει εξαντλητικά τις αναγκαιότητες: για καταγραφή των εκθέσεων (επαγγελματικών και μη), αναγνώριση της νοσηρότητας (με χρήση ενδεδειγμένων διαγνωστικών τεχνικών) και επιδημιολογική επιτήρηση (με προγράμματα στοχευμένης ιατρικής παρακολούθησης). Η απαραίτητη πολυεπιστημονική προσέγγιση του θέματος με σαφή πρόθεση τόσο την Πρωτογενή Πρόληψη (ιατρική και τεχνική), όσο και τη Δευτερογενή Πρόληψη (ιατρική), περιλαμβάνει ασφαλώς και περιβαλλοντικές μετρήσεις, όπως επίσης και Αγωγή και Προαγωγή Υγείας. Όλα τα παραπάνω ουσιαστικά αποτελούν νομοθετημένες επιταγές, που όμως δεν έχουν υλοποιηθεί ούτε κατ' ελάχιστον. Ποια άποψη έχει άραγε για όλα τα παραπάνω το Υπουργείο Υγείας, στη δομή του οποίου περιλαμβάνεται Διεύθυνση Υγειονομικής Μηχανικής και Υγιεινής Περιβάλλοντος και το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων, στα πλαίσια του οποίου πλειονομία Γραφείο Περιβαλλοντικής Υγείας; Η απουσία και η σιωπή της Πολιτείας δεν είναι χρήσιμη. Τέλος, ποια άποψη έχουν οι Φορείς της Κοινότητας (Επιτροπές Υγιεινής και Ασφάλειας Εργασίας, καθώς και συνδικαλιστικοί οργανισμοί εργαζομένων, εργοδοτών και αυτοαπασχολούμενων), όπως τους επικαλείται ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Π.Ο.Υ.) για το συγκεκριμένο ρόλο που έχουν να διαδραματίσουν στα πλαίσια της Αγωγής και Προαγωγής Υγείας; Η παρουσία και ο φωνή τους είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση της κοινωνίας απέναντι στους φανερούς και τους κρυφούς κινδύνους του αμιάντου.

Θ.Κ. Κωνσταντινίδης

τα νέα
ΤΟΥ

ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

«Οδηγός καλής πρακτικής για τα κατασκευαστικά έργα»: νέα έκδοση ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Ο «Οδηγός καλής πρακτικής για τα κατασκευαστικά έργα» αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο αφορά στο στάδιο σχεδιασμού των έργων και απευθύνεται στους κυρίους των έργων και τους μελετητές. Δίνει κατευθύνσεις για θέματα ΥΑΕ στο στάδιο του προγραμματισμού, του σχεδιασμού και της οργάνωσης ενώ παρέχει οδηγίες για την ορθή τήρηση των υποχρεώσεων των παραγόντων ενός έργου, σύμφωνα με τη νομοθεσία, καθώς και καλές πρακτικές μέτρων πρόληψης. Σιώκος είναι να βοηθήσει όλους τους εμπλεκόμενους να ενσωματώσουν τις αρχές πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων στα πρώιμα στάδια της μελέτης ενός έργου.

Το δεύτερο μέρος αφορά στη φάση κατασκευής και απευθύνεται στους επιβλέποντες μηχανικούς, εργολάβους, υπεργολάβους και αυτοσπασχολούμενους. Μετά από ανάλυση των δραστηριοτήτων που εκτελούνται σε απλά οικοδομικά έργα, έργα μηχανικών κατασκευών και έργα κατασκευής σπράγγων, αναπτύχθηκε σύστημα ταξινόμησής τους, το οποίο παρουσιάζεται μαζί με σχετική επεξήγηση της μεθόδου. Επίσης, παρουσιάζονται για κάθε κατηγορία έργου, επιμέρους δραστηριότητες και καθοδηγητικά πρότυπα εκτίμησης κινδύνων. Τα πρότυπα αυτά προσφέρουν μια αδρή εκτίμηση δυνητικών εργονομικών κινδύνων και των κινδύνων για την ασφάλεια και την υγεία. Παρουσιάζονται συνοπτικά μέτρα πρόληψης και βασικές ενέργειες που πρέπει να κάνει ο εργοδότης. Τέλος, παρουσιάζονται εκτενέστερα καλές πρακτικές λήψης μέτρων και οδηγιών ασφάλειας για τους βασικούς κινδύνους κάθε δραστηριότητας.

Στο παράρτημα παρατίθεται η σχετική με τον κλάδο νομοθεσία για θέματα ΥΑΕ.

Προτολογίζοντας την έκδοση ο Πρόεδρος του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.,

καθηγητής Θ.Κ. Κωνσταντινίδης, πλέον ότι «Ευχής έργο είναι να θεωρηθεί από τους εμπλεκόμενους χρήσιμη η εξαντλητική ανάλυση των δραστηριοτήτων που εκτελούνται στα κατασκευαστικά έργα, που στόχο έχει την ενσωμάτωση των αρχών πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων ήδη από το στάδιο της μελέτης, οριθεώντας καθοδηγητικά πρότυπα εκτίμησης των κινδύνων.»

Ο οδηγός αναπτύχθηκε από την Κοινοπραξία «ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. - Deutsche Gesetzliche Unfallversicherung - (DGUV) (Ομοσπονδία των Επαγγελματικών Συνδέσμων της Γερμανίας) - Berufsgenossenschaft der Bauwirtschaft (BG Bau) (Επαγγελματικός Σύνδεσμος Επιχειρήσεων του τομέα των Κατασκευών)» στο πλαίσιο του προγράμματος «Παροχή Υπηρεσιών για την Ενδυνάμωση του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας, καθώς και του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα και των Ιδιωτικών Επιχειρήσεων με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στους τομείς των κατασκευών, των εξορκικών βιομηχανιών και των λιμενικών εργασιών.»

Στον πρόλογο του ο Διευθυντής του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας Κύπρου, κ. Λ. Νικολαΐδης, επισημαίνει ότι «Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. απεδείχθη ότι αποτελεί ένα καταξιωμένο Ινστιτούτο για τον ελληνικό χώρο, στο οποίο η Κύπρος μπορεί να στηρίζεται για τεχνογνωσία, καθώς και υπόδειγμα συνεργασίας εργοδοτών και εργαζομένων και ποηγή γνώσης για κάθε επαγγελματία.».

Συντονίστρια του έργου ήταν η κ. Θ. Κουκουλάκη, υπεύθυνη του Κέντρου Ασφάλειας της Εργασίας του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Ενημέρωση για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία των μαθητών του 1ου ΕΠΑ.Λ. Λάρισας από το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Διάλεξη με θέμα την ασφάλεια και την υγεία στο χώρο εργασίας παρακολούθησαν στις 14 Μαρτίου οι μαθητές του 1ου ΕΠΑ.Λ. της Λάρισας. Η διάλεξη δόθηκε από τον κ. Στέργιο Νάρη, Μηχανολόγο Μηχανικό M.Sc., στέλεχος του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. στο Παράρτημα του Βόλου, στο πλαίσιο του μαθήματος «Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, Εργασιακό Περιβάλλον, Ασφάλεια και Υγιεινή».

Η υπεύθυνη του μαθήματος κ. Σοφία Αποστολίνα επισήμανε ότι η πρώθηση της πληροφόρησης, της ενημέρωσης και της εκπαίδευσης στα θέματα αυτά είναι πολύ σημαντική για τους μαθητές του Μηχανολογικού Τομέα και του Προσανατολισμού Τεχνολογικών Εφαρμογών, δεσδομένου ότι οι αρχές της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα κάθε πολιτισμένης κοινωνίας.

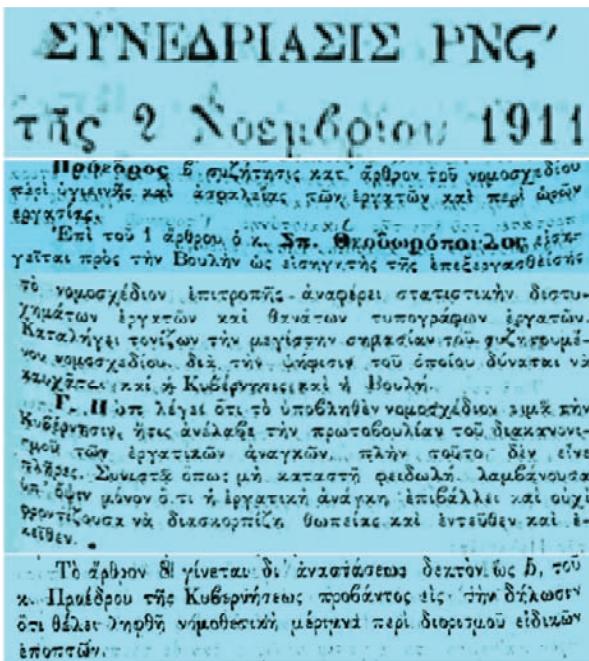

Τη διάλεξη, εκτός από τους μαθητές, παρακολούθησε ο Σχολικός Σύμβουλος, ο Διευθυντής και εκπαιδευτικοί του σχολείου.

Επιθεώρηση Εργασίας, 100 χρόνια

του Δημήτρη Τάγκα*

Ο θεσμός της Επιθεώρησης Εργασίας μετράει στην χώρα μας περίπου 100 χρόνια. Οι πρώτες αναφορές για τον διορισμό ειδικού Επόπτη Εργασίας γίνονται κατά τη συζήτηση στη Βουλή του Νομοσχεδίου «περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών και περί ωρών εργασίας» (2 Νοεμβρίου 1911). Σύμφωνα με τα πρακτικά της Βουλής των Ελλήνων, ο εισηγητής της επιτροπής που επεξεργάσθηκε το νομοσχέδιο ανέφερε στατιστική «δυστυχημάτων εργατών και θανάτων τυπογράφων εργατών» και τόνισε την «μεγίστη σημασία του συζητούμενου νομοσχεδίου διά την ψήφισιν του οποίου δύναται να καυχάται η Κυβέρνησης και η Βουλή». Σύμφωνα με το ίδιο Πρακτικό, «Το άρθρο 8 γίνεται δι' ανατάσσεως δεκτόν ως 5, του κ. Προέδρου της Κυβερνήσεως προβάντος εις την δήλωσιν ότι θα ληφθεί νομοθετική μέριμνα περί διορισμού ειδικών εποπτών». Σημειώνεται ότι Πρόεδρος της Κυβερνήσεως που έκανε τη δήλωση ήταν ο Ελευθέριος Βενιζέλος.

Στις 21 Νοεμβρίου του ιδίου έτους δημοσιεύεται στο ΦΕΚ (τεύχος Α, αρ 319) ο νόμος ΓΠ ΛΔ (αριθ. 3934) «περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών και περί ωρών εργασίας».

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του παραπάνω νόμου:

Οι βιομήχανοι, βιοτέχναι, έμποροι και παντός είδους επικειροματίαι και εργοδόται ή διευθυνταί ή διαχειρισταί εταιρικών επιχειρήσεων υποχρεούνται να διευθετώσι και διατηρώσι: τα εργοστάσια, εργαστήρια, και καταστήματα αυτών, ως και τα εν αυτοίς μπανάματα, εργαλεία

και εξαρτήματα αυτών εις τρόπον εξασφαλίζοντα τους παρ' αυτοίς εργαζομένους κατά κινδύνων της ζωής, της υγείας και της σωματικής ακεραιότητος, εφ' όσον η φύσις της επιχειρήσεως επιτρέπει...

Σύμφωνα με το άρθρο 5: «Την εφαρμογήν του νόμου τούτου εποπτεύουσιν αι αστυνομικά αρχαί, οι αστυιάτροι οι υγειονομικοί ιατροί, ή αι ειδικά αρχαί, αίτινες ήθελον ορισθή δι' ειδικού νόμου...»

Λίγο ενωρίτερα, στις 15 Νοεμβρίου 1911 δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 315 Α, ο Νόμος ΓΠΛΒ(αρ 3932) «Περί συστάσεως τμήματος Εργασίας και Κοινωνικής Πρόνοιας εν τα Υπουργείο της Εθνικής Οικονομίας». Σύμφωνα με τον νόμο αυτό «Το εν τα Τμήματι Εμπορίου και Βιομηχανίας του Υπουργείου της Εθνικής Οικονομίας Γραφείον Εργασίας, αποσπώμενον του Τμήματος τούτου, αποτελεί ίδιον Ζ' Τμήμα υπό τον τίτλον «Τμήμα Εργασίας και Κοινωνικής Πρόνοιας».

Το Τμήμα τούτο σκοπόν έχει:

α) Την έρευναν και την μελέτην των όρων της εργασίας εν τη βιομηχανία, τη βιοτεχνία και τω εμπορίω της χώρας ως και εν πάσι άλλη μορφή της εργασίας.

β) Την μελέτην προθητικών μέτρων και την επέμβασιν προς πλύσιν των διαφορών μεταξύ εργατών και εργοδοτών, πηγαδουσών εκ της συμβάσεως της εργασίας.

γ) Τον καταρτισμό συγκριτικών μελετών περί της εν Ελλάδι εργασίας και των άλλων κρατών.

δ) Την μελέτην των περί της εργασίας ξένων νομοθεσιών και την προπαρασκευήν σχεδίων νόμων προς βελτίωσιν των υγιεινών και οικονομικών συνθηκών των εν Ελλάδι εργατών.

ε) Την επίβλεψην της εφαρμογής των εργατικών νόμων και την επεξεργασίαν κανονιστικών Β. διαταγμάτων και ειδικών διοικητικών κανονισμών.

Παράπληπτα, με το άρθρο 4 του ίδιου νόμου δημιουργείται το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας.

Στις 7 Φεβρουαρίου 1912 δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, Α, αρ φύλλου 46 ο νόμος ΔΚΘ (αριθμ 4029) «Περί εργασίας γυναικών και ανηλίκων», ο οποίος είχε συζητηθεί στη Βουλή κατά την τελευταία ημέρα συνεδρίασής της, του 1911, πριν τη διάλυσή της και την προκήρυξη εκλογών.

Στον νόμο αυτόν γίνεται, για πρώτη φορά, πλόγος για ειδικό Σώμα Επιθεωρήσεως της Εργασίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 21: «Η επίβλεψης της εφαρμογής του νόμου τούτου ως και των ποιπόν προστατευτικών των εργατών νόμων, πλην των κανονιζόντων την εν τοις μεταπλεσίοις, πλατομείοις, ορυχείοις και τοις σιδηροδρόμοις εργασίαν, ανατίθεται εις τε τα αστυνομικά όργανα και εις ειδικόν σώμα Επιθεωρήσεως της

*Ο κος Δ. Τάγκας είναι Ναυπηγός Μηχ/γος ΕΜΠ.

Εργασίας, υπαγόμενον εις το Υπουργείον της Εθνικής Οικονομίας (Τμήμα Εργασίας και Κοινων. Προνοίας). Προς τούτο συνιστώνται δύο θέσεις Επιθεωρητών της Εργασίας α' ή β' τάξεως και δύο θέσεις Εποπτών Εργασίας α' ή β' τάξεως.»

Το επόμενο άρθρο του νόμου καθόριζε τα προσόντα των πρώτων δύο Επιθεωρητών και των δύο Εποπτών που συγκροτούσαν το νεοσύστατο σώμα Επιθεώρησης Εργασίας:

«Επιθεωρητής α' τάξεως διορίζεται κατ' απόφασιν του υπουργικού συμβουλίου εντός έξι μηνών από της ισχύος του νόμου τούτου ο έχων δίπλωμα μηχανικού ανωτέρας ευρωπαϊκής πολυτεχνικής ή βιοτεχνικής σχολής.

Επιθεωρητής β' τάξεως διορίζεται ο έχων δίπλωμα μηχανικού του ημετέρου ή απλοδαπού ισοτίμου Πολυτεχνείου και επιτυχάνων εν διαγωνισμώ, ου αι λεπτομέρειαι κανονισθήσονται δια Β. Διατάγματος.

Επόπτης α' ή β' τάξεως διορίζεται ο επιτυχάνων εν διαγωνισμώ και έχων, προς τα αποιλυτηρίω Ελληνικού Σχολείου, πρακτικάς μηχανικάς γνώσεις ή δεκαετή τουλάχιστον δημοσίαν υπηρεσίαν και θέσιν γραφέως α' τάξεως. Δια Βασ. Διατάγματος θέλουσι καθορισθεί αι λεπτομέρειαι του διαγωνισμού και τα λοιπά προσόντα εποπτών α' και β' τάξεως.»

Από το προσωντολόγιο των Επιθεωρητών και Εποπτών Εργασίας φαίνεται η σημασία που η Πολιτεία έδινε στην Επιθεώρηση Εργασίας στο ξεκίνημά της. Ο Επιθεωρητής α' τάξεως έπρεπε να έχει αποφοιτήσει από ευρωπαϊκή σχολή και δεν γινόταν δεκτός αν ήταν απόφοιτος του επληνικού Πολυτεχνείου, οι δε υπόλοιποι τρείς -πέρα από τα προσόντα τους- περνούσαν από ειδικές εξετάσεις.

Το άρθρο 23 του νόμου ΔΚΘ όριζε και τον τρόπο δράσης της Επιθεώρησης Εργασίας: «κοι αποτελούντες το σώμα της Επιθεωρήσεως της Εργασίας δικαιούνται προς ενέργειαν επιθεωρήσεως να εισέρχονται εις τα καταστήματα και τους τόπους της εργασίας των συμφώνων προς το άρθρον 21 εις την δικαιοδοσίαν αυτών υπαγομένων επιχειρήσεων, οποτεδήποτε της ημέρας ή και εν καιρώ νυκτός, εάν κατ' αυτήν γίνεται εργασία, υποχρεούνται δε να καταγγέλουν αρμοδίως πάσαν εις την αντίθηψίν των προσπίτουσαν παράβασιν των νόμων των οποίων υποχρεούνται να επιβλέπουν την εφαρμογήν και να τηρώσουν αυστηρά εχεμύθειαν αναφορικώς εις τα βιομηχανικά μυστικά και τας μεθόδους παραγωγής των επιχειρήσεων ας επιθεωρούν.

Οι επιθεωρηταί υποχρεούνται να υποβάλουν κατ' έτος εις τον προϊστάμενον αυτών Υπουργόν της Εθνικής Οικονομίας έκθεσιν περί των διεξαγομένων επιθεωρήσεων.

Οι αρχές και ο τρόπος δράσης της Επιθεώρησης Εργασίας, 100 χρόνια από την ίδρυσή της, παραμένουν σχεδόν αμετάβλητα.

Τα προβλεπόμενα στον νόμο ΔΚΘ Βασ. Διατάγματα δημοσιεύθηκαν στο φύλλο 229, τεύχος Α', στις 28-7-1912 «περί καθηκόντων των αποτελούντων το σώμα της Επιθεωρήσεως της Εργασίας Επιθεωρητών και Εποπτών Εργασίας» και «περί διαγωνισμού προς κατάληψιν θέσεως Επόπτου Εργασίας Α' τάξεως παρά τα Υπουργεία

της Εθνικής Οικονομίας».

Στο άρθρο 11 του πρώτου αναφέρεται: «Σκοπός των επιθεωρήσεων είναι η εξακρίβωσις και η άρση στην τοποιούς εργασίας, καταστάσεως ή συνθηκών αντικειμένων εις τους προστατευτικούς των εργατών νόμους. Αι επιθεωρήσεις γίνονται άνευ προηγουμένης προειδοποίησεως του εργοδότου καθ' οιανδήποτε ώραν της ημέρας ή της νυκτός, εφ' όσον γίνεται εργασία κατά την νύκτα, αιλή ή κατά τρόπον, όσον το δυνατόν μη οχληρόν δια την επιχείρουσιν.»

Στο άρθρο 13 σημειώνεται: «Οι επιθεωρηταί εργασίας οφείλουσι κατά το δυνατόν μεταβαίνοντες προς επιθεώρησιν εις βιομηχανικά κέντρα αφενός μεν να καθοδηγώσι τους εργοδότας προς ακριβή εφαρμογή των διατάξεων των νόμων, αφ' ετέρου δε να κάμνωσιν εις τας εργατικάς τάξεις διαπλέξεις προς υποβοήθησιν των εργατών εν τη κατανοήσει των υπέρ αυτών νομικών διατάξεων.

Επιπρόσθετα δίνονται στο ίδιο άρθρο λεπτομέρειες για το περιεχόμενο της προβλεπόμενης εξαμνισίας έκθεσης:

«Εν ταις εκθέσεσι ταύταις αναφέρονται:

α) ο αριθμός, το είδος, ο χρόνος και ο τόπος των κατά το παρελθόν εξάμπον γενομένων επιθεωρήσεων και διαπλέξεων

β) γενικαί παρατηρήσεις επί της εφαρμογής των εργατικών νόμων

γ) ειδικαί παρατηρήσεις περί της προστασίας των νεαρών προσώπων και εργατιδών

δ) παρατηρήσεις επί της προστασίας κατά των εκ μηχανισμάτων κινδύνων και όρων υγιεινής

ε) παρατηρήσεις επί της οικονομικής και πθικής καταστάσεως των εργατικών τάξεων.»

Στο διάταγμα που αφορά στον τρόπο κατάληψης θέσεως Επόπτη Εργασίας πέρα από τα προβλεπόμενα προσόντα και δικαιολογητικά προβλέπεται προφορική και γραπτή εξέταση από ειδική επιτροπή. Ο αυστηρός τρόπος επιλογής φανερώνει τη σημασία που αποδίδονταν στον νεοσύστατο φορέα και τις προσδοκίες από αυτόν.

Ο γραπτός διαγωνισμός αφορούσε στην εφαρμογή της επληνικής εργατικής νομοθεσίας ενώ ο προφορικός, σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα που περιέχεται στο διάταγμα, αφορούσε σε στοιχειώδεις γνώσεις επληνικού Διοικητικού Δικαίου και των περί συστάσεως του Υπουργείου της Εθνικής Οικονομίας νόμων, καθώς επίσης «Στοιχεία υγιεινής των επαγγελμάτων» και «Στοιχεία πρακτικών μηχανικών γνώσεων».

Στο Βασ. Διάταγμα «περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών εν τοις εργοστασίοις, εργαστηρίοις, καταστήμασι κ.λπ.» που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Φύλλο αρ 87, Α, 5-5-1913 και στο οποίο περιέχονται για πρώτη φορά συγκεκριμένες διατάξεις σχετικές με καθαριότητα και υγιεινή, μέτρα ασφαλείας κατά των κινδύνων από μηχανήματα, εξόδους από τους χώρους εργασίας, κλίμακες, φωτισμό και πρόληψη πυρκαγιών δίνεται η δυνατότητα στους Επιθεωρητές Εργασίας να υποδεικνύουν και να επιβάλουν τη λήψη και άλλων μέτρων, πέρα από τα προβλεπόμενα από το διάταγμα, εάν αυτά είναι αναγκαία δια

την επιδιωκόμενη ασφάλεια των εργατών.

Το επόμενο βήμα για την εξέλιξη της Εργασίας γίνεται με τον Νόμο 2943 «Περί τροποποιήσεως και συμπλορώσεως εργατικών τινών νόμων» ΦΕΚ 139/ Α' 8-8-1922.

Το Σύμα Επιθεώρησης Εργασίας από τέσσερα άτομα που αρχικά είχε, αποτελείται τώρα από Γενικό Επιθεωρητή, δύο Επιθεωρητές α' ή β' τάξεως, 8 επόπτες α' ή β' τάξεως και τρεις επόπτριες.

Από τον ίδιο νόμο προβλέπονται για πρώτη φορά έξοδα κινήσεως των Επιθεωρητών και Εποπτών Εργασίας και δωρεάν μετακίνση τους με τους σιδηρόδρομους στην περιφέρειά τους. Με τον ίδιο νόμο το Τμήμα Εργασίας και Κοινωνικής Πρόνοιας αναβαθμίζεται σε Διεύθυνση.

Το 1930 ψηφίζεται ο Νόμος 4819 «Περί οργανώσεως Σώματος Επιθεωρήσεως Εργασίας Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας», ΦΕΚ 243/Α' / 16-7-1930 στον οποίο γίνεται αναφορά για ανάθεση της επιβλέψης της εφαρμογής των εργατικών Νόμων στο Σύμα Επιθεώρησης Εργασίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, το οποίο έχει από τούδε διάρθρωση πανεπλαδική.

Το Σύμα Επιθεώρησης Εργασίας αποτελούν:

Α. Ένας Γενικός Επιθεωρητής, προϊστάμενος του Σώματος, έξι Επιθεωρητές Εργασίας, ο Επιθεωρητής Επαγγελματικής Υγιεινής, ένας Επιθεωρητής Σωματείων και οκτώ Επόπτες Εργασίας.

Η χώρα διαιρέθηκε σε έξι Περιφέρειες Επιθεώρησης Εργασίας με έδρες την Αθήνα, τον Πειραιά, τη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα, την Καβάλα και τον Βόλο.

Οι Επιθεωρητές Εργασίας είναι Μηχανολόγοι ή Χημικοί Μηχανικοί, Μηχανικοί του Πολυτεχνείου ή Χημικοί Πανεπιστημίου ενώ οι Επόπτες είναι κάτοχοι αποδιπτηρίου Γυμνασίου Μέσης Δημόσιας Εμπορικής ή Πολυτεχνικής Σχολής. Όλοι πρέπει να γνωρίζουν Αγγλικά ή Γαλλικά ή Γερμανικά.

Τα περιφερειακά Γραφεία της Επιθεώρησης έχουν από έναν Επιθεωρητή και έναν Επόπτη Εργασίας ενώ σε αυτά των Αθηνών, του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης τοποθετούνται από δύο αστυνομικού ενώ στο Γραφείο της Καβάλας ένας.

Δύο χρόνια αργότερα, με τον νόμο 5598 «Περί τροποποιήσεως και συμπλορώσεως εργατικών τινών νόμων» ΦΕΚ 302/Α' 5-9-1932, γίνονται ορισμένες τροποποιήσεις σχετικά με το προσωπικό της Επιθεώρησης Εργασίας.

Με τον Νόμο 6145 «Περί τροποποιήσεως του κωδικοποιημένου Νόμου 4819 Περί οργανώσεως Σώματος Επιθεωρήσεως Εργασίας Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας» ΦΕΚ 190/Α' 16-6-1934, το προσωπικό του Σώματος είναι ο Γενικός Επιθεωρητής, προϊστάμενος του Σώματος, δώδεκα Επιθεωρητές Εργασίας, ο Επιθεωρητής Επαγγελματικής Υγιεινής, πέντε Επιθεωρητές Σωματείων και Εργατικών Διαφορών και δεκαοκτώ Επόπτες Εργασίας.

Η χώρα διαιρείται σε δώδεκα περιφέρειες που είναι οι έξι προϋπάρχουσες και η Καλαμάτα, η Σύρος, τα Χανιά, η Έδεσσα, η Λέσβος και η Κέρκυρα ενώ επιπρόσθετα το-

ποθετούνται Επόπτες Εργασίας στις Σέρρες, στην Ξάνθη και τη Χαλκίδα. Στις περιφερειακές υπηρεσίες τοποθετούνται, επίσης, από ένας γραφέας και ένας κλητήρας.

Με τον ίδιο νόμο εισάγεται, για πρώτη φορά, ο κοινωνικός έλεγχος του έργου της Επιθεώρησης Εργασίας με τη σύσταση του «Συμβουλίου Επιθεωρήσεως Εργασίας», το οποίο ελέγχει τα δελτία της Επιθεωρήσεως, επιλύει διαφορές εργατών και εργοδοτών γενικού ενδιαφέροντος και ελέγχει τις πράξεις των Επιθεωρητών. Το Συμβούλιο απαρτίζουν ο Γεν. Επιθεωρητής Εργασίας, ένας καθηγητής της Νομικής και ένας του Πολυτεχνείου, ένα μέλος του ανωτάτου Υγειονομικού Συμβουλίου και από τρεις εκπρόσωποι των εργοδοτών και των εργαζομένων.

Με Π. Διάταγμα «Περί κωδικοποιήσεως των περί οργανώσεως Σώματος Επιθεωρήσεως Εργασίας Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας διατάξεων των νόμων 4819, 5598, 6145», το οποίο δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 328/Α' 29-9-1934 κωδικοποιήθηκαν οι διατάξεις που είχαν εκδοθεί από το 1930.

Πριν τη συμπλήρωση χρόνου από τις παραπάνω διατάξεις γίνεται νέα οργάνωση των σχετικών υπηρεσιών με το Νομοθετικό Διάταγμα «Περί οργανώσεως των υπορεσιών Επιθεωρήσεως Εργασίας, Κοινωνικής Πρόνοιας και Αστικών Συνεταιρισμών», ΦΕΚ 149/Α' 17-4-1935.

Με το Διάταγμα αυτό αναδιαρθρώνονται οι δύο Διεύθυνσεις α. του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας και β. Εργασίας και Κοινωνικής Πρόνοιας και μετονομάζονται σε α. Διεύθυνση Επιθεώρησης Εργασίας και β. Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας και Συνεταιρισμών.

Στη Διεύθυνση Επιθεώρησης Εργασίας ανήκουν τα Τμήματα Εργασίας και Προδίψεως Ανεργίας, η Υπηρεσία Εργατικών Οργανισμών και Διαφορών και το Σύμα Επιθεώρησης Εργασίας. Επίσης, καταργείται ο θεσμός του Γενικού Επιθεωρητή Εργασίας και προϊστάμενος του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας είναι ο Διευθυντής της Επιθεώρησης Εργασίας, ο οποίος μπορεί να είναι εκτός από Μηχανικός ή Χημικός που ήταν μέχρι τώρα, απόφοιτος της Νομικής ή των Πολιτικών Επιστημών.

Την περίοδο 1930 - 1935 γίνονται σημαντικές πρό-

δοι στα θέματα της Επιθεώρωσης Εργασίας όπως φαίνεται από την πληθώρα των διατάξεων για την οργάνωση της Επιθεώρωσης Εργασίας. Την περίοδο μάλιστα αυτή δημοσιεύεται το Π.Δ. της 14-3-1934, «Περί υγιεινής και ασφαλείας των εργατών και υπαλλήλων των πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων κ.λπ.», το οποίο έμεινε για πολλά χρόνια αμετάβλητο και περιείχε πρωτοποριακές για την εποχή του διατάξεις σε θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία.

Επιθεωρητής Επαγγελματικής Υγιεινής είναι τη δεκαετία αυτή, και μέχρι το 1947 που απομακρύνθηκε για πολιτικούς λόγους, ο ιατρός Γεώργιος Ν. Παπαδόπουλος, γνωστός ποιοτέχνης με το ψευδώνυμο Μάρκος Αυγέρης. Την ίδια περίοδο εποχή στην κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου υπηρετεί ως υπάλληλος ο Αντώνης Σαμαράκης.

Με τον Αναγκαστικό Νόμο «περί συστάσεως Υπουργείου Εργασίας», ΦΕΚ 465/Α΄/14-10-1935 συστήνεται για πρώτη φορά στη χώρα μας το Υπουργείο Εργασίας, του οποίου ο οργανισμός δημοσιεύθηκε λίγες ημέρες αργότερα, ΦΕΚ 543/Α΄/12-11-1935.

Πιθανότατα το Υπουργείο δεν πρόλαβε ουσιαστικά να συσταθεί γιατί δύο μήνες αργότερα καταργήθηκε με τον Αναγκαστικό Νόμο «Περί καταργήσεως Υπουργείου Εργασίας», ΦΕΚ 27/Α΄/18-1-1936 και οι υπηρεσίες του επανήλθαν στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας πριν την απόσπασή τους.

Τον Αύγουστο 1936 με τον Αναγκαστικό Νόμο 46 «Περί συστάσεως Υφυπουργείου Εργασίας», ΦΕΚ 379/Α΄/31-8-1936 συστάθηκε το Υφυπουργείο Εργασίας υπαγόμενο στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας από το οποίο ανεξαρτητοποιήθηκε και πειτούργυσε ως ανεξάρτητο Υπουργείο με τον Αναγκαστικό Νόμο 330 ΦΕΚ 499/Α΄/10-11-1936.

Οι θέσεις των υπαλλήλων που ασχολούνταν με θέματα Επιθεώρησης Εργασίας την περίοδο εκείνη ήταν πέντε θέσεις Επιθεωρητών Εργατικών Διαφορών, τέσσερις θέσεις Εποπτών Εργατικών Διαφορών, τρεις θέσεις Εποπτών Ικριωμάτων, δώδεκα θέσεις Επιθεωρητών Εργασίας, μία θέση Επιθεωρητή Επαγγελματικής Υγιεινής, μία θέση Μεταφραστή Επιθεώρησης Εργασίας, σαράντα θέσεις Εποπτών Εργασίας, είκοσι έξι θέσεις Βοηθών Εποπτών Εργασίας και δώδεκα θέσεις Κλητήρων Επιθεωρήσεως Εργασίας.

Το συσταθέν Υφυπουργείο Εργασίας με το Νομοθετικό Διάταγμα 3 «περί μετονομασίας του Υφυπουργείου Εργασίας» ΦΕΚ 154/Α΄/6-5-1941, μετονομάσθηκε σε Υπουργείο και έναν χρόνο αργότερα, με το Νομοθετικό Διάταγμα 1996 ΦΕΚ 308/Α΄/2-12-1942 «περί μετατροπής του Υπουργείου Εργασίας εις Υφυπουργείο», υποβιβάσθηκε και πάλι.

Μεταγενέστερα με τον Νόμο αρ. 17 «Περί μετατροπής του Υφυπουργείου Εργασίας εις Υπουργείον Εργασίας» ΦΕΚ 97/Α΄/17-4-1943 αναβαθμίσθηκε εκ νέου.

Ο Οργανισμός του Υπουργείου δημοσιεύθηκε με τον Αναγκαστικό Νόμο 560 «Περί οργανισμού του Υπουργείου Εργασίας», ΦΕΚ 237/Α΄/26-9-1945 και οι υπηρεσίες του διαρθρώθηκαν σε Κεντρικές και Εξωτερικές,

στις οποίες υπάγονται τα τοπικά Γραφεία Εργασίας. Στον οργανισμό του Υπουργείου δεν υπάρχει πλέον ο όρος «Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας».

Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας δημιουργείται και πάλι το 1954 με το Νομοθετικό Διάταγμα 2954 «Περί Οργανώσεως Σώματος Επιθεωρήσεως Εργασίας παρά τα Υπουργείω Εργασίας και άλλων τινών διατάξεων», ΦΕΚ 182/Α΄/14-8-1954.

Σύμφωνα με το Διάταγμα αυτό: «Παρά τα Υπουργείω Εργασίας συνιστάται Σώμα Επιθεωρήσεως Εργασίας, εις ο ανήκει η επίβλεψη της εφαρμογής της εργατικής νομοθεσίας, ως και η υπόδειξη των μέτρων Υγιεινής και Ασφάλειας των εργαζομένων, η επεξεργασία των σχετικών κανονισμών και ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων ή διοικητικών τοινών μέτρων».

Του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας προϊσταται ο Γενικός Επιθεωρητής Εργασίας και η χώρα διαιρείται σε τέσσερις Επιθεωρήσεις Εργασίας (Αθήνα, Πειραιάς, Πάτρα, Θεσσαλονίκη) και σαράντα τρία Γραφεία Επιθεώρησης Εργασίας. Οι Προϊστάμενοι των τεσσάρων Επιθεωρήσεων Εργασίας προέρχονται από τον Διοικητικό κλάδο και αποκαλούνται Επιθεωρητές Εργασίας ενώ οι υπόλοιποι είναι 63 Επόπτες (α, β ή γ τάξεως), 44 βοηθοί επόπτες, 6 Τεχνικοί Επιθεωρητές και 4 Υγειονομικοί Επιθεωρητές. Το προσωπικό της Επιθεώρησης Εργασίας προέρχεται πλέον, στη συντριπτική πλειοψηφία, από τους Διοικητικούς κλάδους σε αντίθεση με το προ του πολέμου προσωπικό του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας που προέρχονταν από τους Τεχνικούς κλάδους (Μηχανικοί, Χημικοί).

Σημαντικός σταθμός στην εξέλιξη της Επιθεώρησης Εργασίας είναι η κύρωση της 81 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας «περί επιθεωρήσεως εργασίας εις την Βιομηχανίαν και το εμπόριον», που έγινε με τον Νόμο 3249 ΦΕΚ 139/Α΄/2-6-1955.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 5π' άρθ. 2954

Περὶ Ὀργανώσεως Σώματος Ἐπιθεωρήσεως Ἐργασίας παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Ἐργασίας καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων.

*Αρθρον 1.

1. Παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Ἐργασίας συνιστάται Σώμα Ἐπιθεωρήσεως Εργασίας, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ ἐπίβλεψη τῆς εφαρμογῆς τῆς Ἐργατικῆς Νομοθεσίας, ως καὶ ἡ υπόδειξη τῶν μέτρων Υγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας τῶν τόπων ἐργασίας καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐργαζομένων, ἡ ἐπεξεργασία τῶν σχετικῶν κανονισμῶν καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων ἡ Διοικητικῶν τοινών μετρών.

Σύμφωνα με την 81 Δ.Σ.: «έκαστο μέλος της Διεθνούς Οργανώσεως της Εργασίας δια το οποίον ισχύει η παρόντα Σύμβασης, δέον όπως κέκτηται σύστημα επιθεωρήσεως εργασίας εις τα βιομηχανικά καταστήματα... Εφόσον τούτο συμβιβάζεται προς την διοικητική πρακτική του Μέλους, η Επιθεώρησης Εργασίας τίθεται υπό την εποπτείαν και τον ἔλεγχον μιας κεντρικής αρχής.

Το προσωπικό της επιθεωρήσεως αποτελείται από δημοσίους υπαλλήλους αι περί αν καταστατικά διατάξεις και αι συνθήκαι της υπηρεσίας να εξασφαλίζουν την μονιμότητα της απασχολήσεως αυτών και την ανεξαρτησίαν

των από πάσος κυβερνητικής μεταβολής και πάσος από που εξωτερικής επιρροής.

Η αρμόδια αρχή λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα προς παροχήν εις τους επιθεωρητάς εργασίας:

α) τοπικών γραφείων, καταλλήλων προς εξυπηρέτηση των αναγκών της υπηρεσίας και προστών εις οιονδήποτε ενδιαφερόμενον.

β) των αναγκαίων διευκολύνσεων μεταφοράς προς άσκοπην των καθηκόντων αυτών οσάκις δεν υπάρχουν ευκολίαι δια καταλλήλους δημοσίας μεταφοράς.

Η αρμόδια αρχή λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα δια την καταβολήν εις τους επιθεωρητάς εργασίας των οδοιπορικών και πάσης άλλης συμπληρωματικής δαπάνης αναγκαίας δια την ενάσκησην των καθηκόντων των.»

Με το Βασ. Διάταγμα 868 «περί οργανισμού του Υπουργείου Εργασίας» ΦΕΚ 216/Α' /30-12-1960 ρυθμίζεται η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών του Υπουργείου που είναι Κεντρικές και Περιφερειακές. Οι Περιφερειακές είναι οι 7 Περιφερειακές Επιθεωρήσεις Εργασίας και οι συνολικά 61 Επιθεωρήσεις Εργασίας Α', Β', και Γ' τάξεως. Το προσωπικό είναι 46 άτομα Διοικητικοί Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, 93 άτομα Διοικητικοί Μέσης Εκπαίδευσης, 3 Μηχανικοί, 4 Χημικοί και 3 Υγειονομικοί. Στον νέο οργανισμό δεν υπάρχει η ορολογία «Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας» αλλά Περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας.

Το 1971 με το Νομοθετικό Διάταγμα 957 «Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων», ΦΕΚ 166/Α'/25-8-1971, το Υπουργείο Εργασίας καταργείται και οι υπηρεσίες του μεταφέρονται στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας για να επανέλθουν στο Υπουργείο Απασχόλησης, που δημιουργήθηκε με το Νομοθετικό Διάταγμα 175 «Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων», ΦΕΚ 230/Α'/24-9-1973.

Το Υπουργείο Απασχόλησης μετονομάζεται σε Υπουργείο Εργασίας με τον Νόμο αρ 400 «Περί Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργείων», ΦΕΚ 400/Α'/3-8-1976.

Η διαρρύθμιση και οι αρμοδιότητές του περιλαμβάνονται στο Π.Δ. 1156 «Περί Οργανισμού του Υπουργείου Εργασίας», ΦΕΚ 379/Α'/13-12-1977. Για τα θέματα Υγείας και Ασφάλειας στην Εργασία δημιουργούνται στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου: η Δ/ση Συνθηκών Εργασίας, που απαρτίζεται από τα Τμήματα Κανονισμών Υγιεινής και Ασφάλειας, Προλήψεως Εργατικού Ατυχήματος και Οργανώσεως της Εργασίας. Δημιουργείται, επίσης, το Κέντρο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΚΥΑΕ) που απαρτίζεται από τους τομείς: Βιομηχανικής Υγιεινής, Ιατρικής της Εργασίας, Ασφάλειας της Εργασίας, Ενημέρωσης και Μέριμνας.

Οι Περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου διαρρώνονται σε 15 Δ/σεις Επιθεωρητών Εργασίας, 33 Τμήματα Επιθεωρητών Εργασίας, 9 Γραφεία Επιθεωρητών και 46 Τοπικές Επιθεωρήσεις Εργασίας.

Για τα θέματα Υγείας και Ασφάλειας δημιουργούνται στις Δ/σεις Επιθεωρητών Εργασίας Νομαρχίας Αττικής και Θεσσαλονίκης, οι Μονάδες Τεχνικής Επιθεωρητών Εργασίας (ΜΤΕΕ).

Το προσωπικό των Περιφερειακών Υπηρεσιών είναι 499 άτομα, εκ των οποίων το 20% περίπου είναι Τεχνικοί και Υγειονομικοί. Παράλληλα αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των υπαλλήλων της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου που έφτασε τους 440.

Επόμενος σημαντικός σταθμός στην πορεία εξέλιξης της οργάνωσης της Επιθεωρητών Εργασίας είναι η δημοσίευση του ΠΔ 369 «Οργάνωση των Υπηρεσιών Εργασίας των Νομαρχιών», ΦΕΚ 164/Α'/16-6-1989, με το οποίο σε κάθε μία Νομαρχία συνιστάται Δ/ση Επιθεωρητών Εργασίας και, επίσης, τοπικά Τμήματα ή Γραφεία. Οι οργανικές θέσεις για όλες τις κατηγορίες διοικητικοί, τεχνικοί, προσωπικό υποστήριξης είναι 1.063.

Οι Δ/σεις Επιθεωρητών Εργασίας των περισσοτέρων Νομαρχιών συγκροτούνται από 4 τμήματα: Επιθεωρητών Εργασίας, Όρων Εργασίας και Απασχόλησης, Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεωρητών, Ισότητας Ευκαιριών στην Απασχόληση. Στις υπόλοιπες, τα δύο πρώτα Τμήματα έχουν συγχωνευθεί σε ένα.

Η κατανομή σε προσωπικό και υπηρεσίες με το ΠΔ αυτό είναι η πολυπλοκότερη στην πορεία της Επιθεωρητών Εργασίας. Ήταν τόσο μεγάλη η πολυδιάσπαση των υπηρεσιών που ήταν αδύνατο να καλυφθούν οι θέσεις ευθύνης από το υπάρχον προσωπικό με αποτέλεσμα δύο χρόνια αργότερα, με το ΠΔ 436 «Τροποποίηση και συμπλήρωση των Προεδρικών Διαταγμάτων 368/1989 «Οργανισμός υπουργείου Εργασίας» (163/Α) και 369/1989 «Οργάνωση των Υπηρεσιών των Νομαρχιών» (164/Α), το οποίο δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 159/Α'/24-10-1991 να «υποβαθμισθεί» η υπηρεσία σε 19 Νομαρχίες, από επίπεδο Δ/σης σε επίπεδο Τμήματος και να καταργηθούν ορισμένα Τμήματα. Με το ίδιο Δ/μα στις Νομαρχίες Αθηνών, Ανατολικής Αττικής, Πειραιά, Δυτικής Αττικής και Θεσσαλονίκης δημιουργήθηκαν τα Κέντρα Πρόληψης Επαγγελματικού Κινδύνου (ΚΕΠΕΚ)

σε επίπεδο Διεύθυνσης.

Το 1994 ιδρύθηκαν με τον Νόμο 2218 «Ιδρυση νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, τροποποίηση διατάξεων για την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση και την περιφέρεια και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 90/Α΄/13-7-1994, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και όλες οι περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας μεταφέρθηκαν σε αυτές. Σε ορισμένες Νομαρχίες, οι Επιθεώρησεις Εργασίας παρέμειναν ως Διευθύνσεις, σε άλλες έγιναν Τμήματα, ανάλογα με τον οργανισμό της κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Ο τρόπος αυτός ήταν πλειονομία για την περιφέρεια και στο διάστημα αυτό οι υπάλληλοι που υπηρετούσαν στις τοπικές Επιθεώρησεις Εργασίας, καθώς και αυτοί που είχαν παραμείνει στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου, αγωνίσθηκαν να επανέλθουν οι υπηρεσίες στην Κεντρική Διοίκηση, δηλαδή στο Υπουργείο. Οι υπάλληλοι έβλεπαν την υπηρεσιακή τους εξέλιξη προβληματική στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και παράλληλα σημειώνονταν παρεμβάσεις στο έργο τους από αιρετούς της Αυτοδιοίκησης. Στηρίχθηκαν στην 81 Διεθνή Σύμβαση, η οποία επέβαλε η Επιθεώρηση Εργασίας να τίθεται υπό την εποπτεία και τον έλεγχο μιας κεντρικής αρχής. Τα συνδικαλιστικά τους όργανα (ΟΣΥΠΕ), μάλιστα, προσέφυγαν στο Διεθνές Γραφείο Εργασίας επισημαίνοντας την απουσία υπαγωγής της Επιθεώρησης Εργασίας σε μία Κεντρική Αρχή αποτέλεσμα της οποίας ήταν η έλλειψη ελέγχου και συντονισμού. Από την άλλη πλευρά, όταν από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση διαπιστώθηκε ότι η Επιθεώρηση Εργασίας δεν εξυπρετεί την πρώθηση πελατειακών-ψυφοθηρικών στόχων, οι αντιστάσεις για την επαναφορά των Επιθεωρήσεων Εργασίας χαλάρωσαν.

Έτσι ψηφίζεται ο Νόμος 2639 «Ρύθμιση εργασιακών σχέσεων, σύσταση Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 205/Α΄/2-9-1998.

Σύμφωνα με τον ιδρυτικό αυτό νόμο:

«Συνιστάται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων υπηρεσία με τίτλο «Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας» (Σ.ΕΠ.Ε.) υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Συνιστάται, επίσης, μία θέση μετακλητού Ειδικού Γραμματέα (άρθρο 28 του ν 1558/1985 ΦΕΚ 137 Α), ο οποίος προΐσταται της υπηρεσίας αυτής.

... Το ΣΕΠΕ συγκροτείται από τον Ειδικό Γραμματέα, ο οποίος προΐσταται της υπηρεσίας αυτής, και από τους Επιθεωρητές Εργασίας. Προς τούτο συνιστώνται 760 θέσεις Επιθεώρησης Εργασίας, οι οποίοι διακρίνονται σε Κοινωνικούς Επιθεωρητές Εργασίας, Τεχνικούς Επιθεωρητές Εργασίας και Υγειονομικούς Επιθεωρητές Εργασίας, κατά κατηγορία και κλάδο ως εξής: ΠΕ Διοικητικού οικονομικού 348 θέσεις, ΠΕ μηχανικών 131 θέσεις, ΠΕ Θετικών Επιστημών 52 θέσεις, ΠΕ Ιατρών, ΠΕ Ιατρών Ειδικοτήτων, ΠΕ Ιατρών Εργασίας 60 θέσεις, ΤΕ Διοικητικού Λογιστικού 40 θέσεις, ΤΕ Τεχνολογικών Εφαρμογών 89 θέσεις, ΤΕ Υγείας Πρόνοιας, ΤΕ Εποπτών Δημόσιας Υγείας 40 θέσεις.

... Οι αποσπασμένοι στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση υπάλληλοι του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων τοποθετούνται στο ΣΕΠΕ μετά από αίτηση τους, η οποία υποβάλλεται στη Διεύθυνση Προσωπικού του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

εντός τριμήνου από τη δημοσίευση του νόμου αυτού...»

Έτσι άρχισε να λειτουργεί και πάλι το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας μετά τη δημοσίευση του Π.Δ/τος 136 «Οργάνωση Υπηρεσιών Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας», ΦΕΚ 134/Α΄/30-6-1999.

Το 2011 το ΣΕΠΕ, χωρίς να έχει καταργηθεί, με το Νόμο 3996, «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις», ΦΕΚ 170/Α΄/5-8-2011, συνιστάται και πάλι με τις ίδιες αρμοδιότητες που είχε και προηγουμένως. Αρκετά από τα προβλεπόμενα διατάγματα του Νόμου αυτού δεν έχουν ακόμα εκδοθεί.

Επισημάνσεις - Παρατηρήσεις

Η εν συντομίᾳ παρακολούθηση της πορείας των εκατό χρόνων του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας επιβεβαιώνει τη λαϊκή ρήση ότι τα πρώτα 100 χρόνια είναι δύσκολα. Σε αυτά τα χρόνια παρατηρούνται:

- Συνεχής απλαγή στο νομοθετικό πλαίσιο που κάποτε γινόταν σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα και η οποία δεν δικαιολογείται από πιθανή διαπίστωση δυσλειτουργιών. Η ορολογία «Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας» για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ακόμα και μετά την ψήφιση της 81 Διεθνούς Σύμβασης, απουσίαζε και αντί αυτής χρησιμοποιείται ο όρος «Περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου». Η υιοθέτηση αυτής της ορολογίας αντί του «Σώματος» φανερώνει την προσπάθεια μείωσης της όποιας ανεξαρτησίας έπρεπε να έχει η Επιθεώρηση Εργασίας. Υπάρχουν, επίσης, διατάξεις που ουδέποτε υλοποιήθηκαν ή υλοποιήθηκαν μετά από σημαντική καθυστέρηση.

- Δεν αποτιμήθηκε σωστά και δεν εκτιμήθηκε η προσφορά της. Όταν δημιουργήθηκαν οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, στις οποίες εντάχθηκε αρχικά η Επιθεώρηση Εργασίας, υπήρχαν υπηρεσίες που λειτουργούσαν αποκεντρωμένα (εφορίες, αρχαιολογικές υπηρεσίες, υπηρεσίες δασών κ.π.), οι οποίες επειδή θεωρήθηκαν σημαντικές από την Κεντρική Διοίκηση παρέμειναν σε αυτήν.

- Σταδιακή απαξιώση του ανθρώπινου δυναμικού. Από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης της Επιθεώρησης Εργασίας προβλέπονταν αυξημένα προσόντα και ειδικές εξετάσεις για το προσωπικό, σε αντίθεση με τους υπόλοιπους δημόσιους υπάλληλους. Στις αμοιβές, επίσης, των Επιθεωρητών Εργασίας υπήρχε «επιμίσθιο» που σταδιακά καταργήθηκε. Καταργήθηκε, επίσης, από το 1920 η δυνατότητα ελεύθερης διακίνησης στα μέσα συγκοινωνίας ενώ τα τελευταία χρόνια δεν καταβάλλονται στους Επιθεωρητές έξιδα κίνησης.

Συμπέρασμα

Η συνεχής απλαγή των εργασιακών σχέσεων, η είσοδος νέων μορφών εργασίας, η εμφάνιση νέων κινδύνων που απειλούν τη zωή και την υγεία των εργαζομένων επιβάλλουν την υπάρχη ισχυρής, ανεξάρτητης, εξοπλισμένης με σύγχρονα μέσα Επιθεώρησης Εργασίας ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις ανάγκες των καιρών και τις απαιτήσεις της Κοινωνίας. Μόνο έτσι θα την εμπιστευθούν οι εργαζόμενοι αλλά και οι συνεπείς εργοδότες.

Σχετικά με τη δημιουργία ενός Κέντρου Αναφοράς Αμιάντου (ΚΑΑ)

του Σπύρου Δρίβα*

Εισαγωγικά

Ο αμίαντος δεν αποτελεί ένα χθεσινό, ξεχασμένο πρόβλημα εργασιακής υγείας, αλλά έναν μεγάλο κίνδυνο για την υγεία των εργαζομένων σήμερα και μια απειλή για το αύριο.

Είναι η πλέον επικίνδυνη ουσία, στην οποία σκανδαλώδως αναγκάστηκαν και ακόμη αναγκάζονται να εκτίθενται επαγγελματικά, και όχι μόνο, εκατομμύρια εργαζόμενοι αλλά και πολίτες.

Ο όρος αμίαντος αντιστοιχεί στη συλλογική ονομασία ένυδρων πυριτικών αλπάτων, με τη μορφή ίνών, τα οποία χαρακτηρίζονται από ορισμένες σημαντικές φυσικές ιδιότητες, όπως η αντοχή σε υψηλές θερμοκρασίες, η χαμηλή αγωγιμότητα στον ήχο, καθώς και η ανθεκτικότητα στην τριβή και στις χημικές επιδράσεις.

Ο αμίαντος, σύμφωνα με τη διεθνή ιατρική βιβλιογραφία αλπά και με εκτιμήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αποτέλεσε και αποτελεί έναν χημικό βλαπτικό παράγοντα του εργασιακού περιβάλλοντος, ο οποίος θεωρείται υπεύθυνος για την εκδήλωση συγκεκριμένων επαγγελματικών νοσημάτων, κυρίως του αναπνευστικού συστήματος. Σύμφωνα με την ταξινόμηση της Διεθνούς Υπηρεσίας Έρευνας του Καρκίνου (IARC) όλες οι μορφές αμιάντου ανήκουν στην κατηγορία A, στην οποία εντάσσονται τα επιστημονικά αποδεδειγμένα καρκινογόνα για τον άνθρωπο. Επίσης, η επαγγελματική και η περιβαλλοντική έκθεση σε ίνες αμίαντου σχετίζεται άμεσα με την ανάπτυξη καρκίνου των πνευμόνων και μεσοθιλιώματος του υπεζωκότα και του περιτοναίου. Μελέτες υποστηρίζουν τη συσχέτιση της έκθεσης σε αμίαντο με την ανάπτυξη καρκίνου του λάρυγγα και του γαστρεντερικού συστήματος.

Λόγω των φυσικών ιδιοτήτων του αλπά και του χαμηλού κόστους παραγωγής του, κατά τη διάρκεια των δεκαετιών '60 - '90 χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλη έκταση και στη χώρα μας, κυρίως ως οικοδομικό υλικό στην κατασκευή κτηρίων αλπά και στη ναυπηγική. Επίσης, στη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία αναφέρεται ότι ο αμίαντος χρησιμοποιήθηκε ως πρώτη ύλη ή δευτερεύον υλικό, σε πάνω από 3.000, ευρέως διαδεδομένα, καταναλωτικά προϊόντα.

Αποτέλεσμα αυτής της μαζικής και εκτεταμένης χρήσης είναι η ύπαρξη πολλών κτηρίων που εμπεριέχουν διάφορες μορφές αμιαντούχων υλικών. Επίσης, λόγω και της έλλειψης οριθετημένων χώρων ταφής τοξικών αποβλήτων, υπολογίζονται σε 2.500.000 με 4.000.000 τόνους τα αμιαντούχα υλικά που είναι σήμερα διάσπαρτα σε όλη τη χώρα, προκαλώντας όχι μόνο σοβαρό πρόβλημα ρύπανσης του ευρύτερου περιβάλλοντος αλπά και μείζον πρόβλημα δημόσιας υγείας. Επιπλέον, είναι αδιευκρίνιστο το μέγεθος των αμιαντούχων υλικών που έχουν χρησιμοποιηθεί στον κατασκευαστικό τομέα στην Ελλάδα τις περασμένες δεκαετίες και αποτελούν

σήμερα σοβαρό κίνδυνο για την υγεία των εκτεθειμένων πολιτών, εφόσον δεν υφίσταται ουδεμία χαρτογράφηση/ καταγραφή των «μολύσμάνων» από αμίαντο (δημόσιων και ιδιωτικών) κτηρίων και χώρων.

Η Ελλάδα, για πολλές δεκαετίες αποτέλεσε μια αμιαντοπαραγωγό χώρα με περίπου 40.000 τόνους εξόρυγμένου προϊόντος το χρόνο (στο ορυχείο MABE παρήχθησαν, κατά την εικοσαετή περιουργία του 1981-2000, συνολικά 905.388 τόνοι χρυσού αμιάντου) και με 300.000 τόνους περίπου το χρόνο επεξεργασμένων αμιαντούχων υλικών (κυρίως από ΕΛΛΕΝΙΤ, AMIANTIT, ΕΒΠΑ, ΕΥΕΛΙΤ), καθώς και μια χώρα με ανεπτυγμένο ναυπηγικό κλάδο. Ο αμίαντος έφθασε έτσι να θεωρείται «ένα εθνικό προϊόν», καθώς η Ελλάδα επί σειρά ετών ήταν η έβδομη αμιαντοπαραγωγός χώρα στον κόσμο. Σύμφωνα με εκτιμήσεις υπολογίζονται σε τουλάχιστον 100.000 οι εκτεθειμένοι επαγγελματικά εργαζόμενοι. Εάν συνυπολογίσουμε σε αυτόν τον αριθμό και τους μη επαγγελματικά εκτεθειμένους, γίνεται εύκολα κατανούτο το γιατί σήμερα οι κίνδυνοι που προέρχονται από τον αμίαντο και τα προϊόντα που τον εμπεριέχουν, ξεπερνώντας τα στενά όρια Υγείας και της Ασφάλειας του εργασιακού περιβάλλοντος, αντιμετωπίζονται διεθνώς και ως μείζον πρόβλημα Δημόσιας Υγείας.

Η εξόρυξη, η χρήση και η εμπορία του αμιάντου, βάση σχετικής νομοθεσίας, έχουν απαγορευτεί στην ελληνική επικράτεια από την 1.1.2005. Ως εκ τούτου, οι εν δυνάμει εκτεθειμένοι εργαζόμενοι σήμερα είναι οι απασχολούμενοι σε εργασίες αποξήλωσης του υλικού, κατεδάφισης κτηρίων που εμπεριέχουν αμίαντο, καθώς και αυτοί που απασχολούνται στη συντήρηση και την ανακατασκευή πλοίων, στη ναυπήγηση των οποίων χρησιμοποιήθηκαν αμιαντούχα υλικά.

Η ανάγκη

Σε πρόσφατη δημοσίευση του ILO (2013), σχετικά με την

*Ο κος Σ. Δρίβας είναι Ειδικός Ιατρός Εργασίας και εργάζεται στο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

πρόληψη των επαγγελματικών ασθενειών, αναδεικνύεται ότι η θνητότητα των νοσούντων από ασθένειες που οφείλονται στην εισπνοή ινών αμιαντούχων υλικών για τις χώρες της ΕΕ είναι πολύ μεγάλη, με τεράστιο κοινωνικό κόστος και σημαντική οικονομική επιβάρυνση στους ασφαλιστικούς φορείς λόγω της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ασφάλισης. Ως δείγμα του μεγέθους του προβλήματος εκτιμήσεις από 6 χώρες της Δυτικής Ευρώπης (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο), δείχνουν ένα αθροιστικό σύνολο 200.000 θανάτων να αναμένονται στην περίοδο από το 1995 έως το 2029 μόνο από μεσοθηλία του υπεζωκότα. Εάν αυτοί οι υπολογισμοί αναχθούν στο σύνολο των χωρών της ΕΕ και συνυπολογιστούν οι αναμενόμενοι θάνατοι από καρκίνο του πνεύμονα από έκθεση στον αμιάντο, τότε αναμένεται ότι πάνω από 500.000 θάνατοι θα προκληθούν από αμιάντο έως το 2029 [<http://www.issa.int/pdf/prevention/2hure.pdf> (accessed 24 Jan 2013)]

Παρά τη σημαντική παραγωγή αμιάντου στην Ελλάδα επί δεκαετίες, συγκεκριμένα στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των επαγγελματικών ή μη εκτεθειμένων σε ίνες αμιάντου και τον επιπολασμό των σχετιζόμενων με τον αμιάντο νοσημάτων δεν υπάρχουν, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται κάθε προληπτική διαδικασία και να πολλαπλασιάζεται το κοινωνικό απλά και το ασφαλιστικό κόστος.

Η ανάγκη στη χάραξη βασικών κατευθύνσεων και πρακτικών μέτρων, ώστε να οικοδομηθεί ένα σύστημα συνεχούς κλινικής και επιδημιολογικής επιτήρησης και στην Ελλάδα, σχετικά με την αποτύπωση του φορτίου των νοσημάτων που συνδέονται με την έκθεση (παρεπθούσα, σημερινή και μελλοντική) σε αμιαντούχα υλικά, με σκοπό τον σχεδιασμό και την υλοποίηση συγκεκριμένων διαδικασιών πρόληψης, δεν αποτελεί σημερινή καινοτομία.

Ήδη το 2005, με πρωτοβουλία του τότε υπουργού

Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας συγκροτήθηκε Εθνική Επιτροπή για τη διερεύνηση του «κινδύνου αμιάντος». Οι βασικοί στόχοι της οποίας, ήταν:

Η καταγραφή των πραγματικών διαστάσεων του προβλήματος στους εργασιακούς και τους αστικούς χώρους, με τον εντοπισμό των σημείων στα οποία υπάρχουν αμιαντούχα υλικά, καθώς και η συλλογή και η επεξεργασία επιδημιολογικών δεδομένων σχετικών με την οφειλόμενη στον αμιάντο νοσηρότητα.

Η οργάνωση εκστρατείας ενημέρωσης της κοινής γνώμης και ιδιαίτερα των εργαζομένων για τα προβλήματα που προκαλεί στην υγεία η έκθεση σε αμιάντο.

Η αδυναμία της επιτροπής να ενεργοποιήσει επιστημονικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στην προαγωγή της εργασιακής υγείας και ασφάλειας, στην κατεύθυνση της πρακτικής εφαρμογής των οδηγιών της, αποδυνάμωσε κάθε προσπάθεια υλοποίησης και, κατά συνέπεια, επίτευξης των στόχων της.

Πρέπει να τονιστεί ότι οι στόχοι της επιτροπής όχι μόνο παραμένουν επίκαιροι, αλλά είναι προφανές ότι διευρύνονται επιπλέον από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, Π.Δ. 212/2006 καθώς και τη σχετική «Εγκύκλιο εφαρμογής του», που θέτουν τις βάσεις για την προστασία της υγείας των εργαζομένων εκτεθειμένων -σήμερα- σε ίνες αμιάντου.

Τα σχετικά άρθρα 17 και 18 που αναφέρονται στην «επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων» και την «τήρηση των στοιχείων», αντιστοίχως, αποτελούν τους ακρογνιαίους λίθους συγκεκριμένων διαδικασιών πρόληψης που αποσκοπούν μέσω του στοχευμένου προληπτικού ιατρικού ελέγχου, της τήρησης μπτρώου εκτεθειμένων εργαζομένων και της καταχώρησης των στοιχείων των περιβαλλοντικών ελέγχων, στην προαγωγή και τη διασφάλιση της εργασιακής υγείας.

Η εφαρμογή των διατάξεων του εν λόγω Π.Δ., αν και έχουν παρέλθει 6 και πλέον χρόνια από τη δημοσίευσή του, δεν έχει αποδώσει το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Ως εκ τούτου, προκύπτει η ανάγκη για άμεση βελτίωση των διαδικασιών εκείνων που σχετίζονται με την εφαρμογή τού προβλεπόμενου ιατρικού περιοδικού ελέγχου των εργαζομένων και την τήρηση των σχετικών στοιχείων.

Επιπλέον, λόγω της έκτασης της χρήσης των αμιαντούχων υλικών στη χώρα μας και του μεγάλου αριθμού των εργασιακά αλλά και των αστικά εκτεθειμένων, πηγάζει η ανάγκη για την καταγραφή των πραγματικών διαστάσεων του προβλήματος με τον εντοπισμό και την καταγραφή-χαρτογράφηση εκείνων των σημείων όπου ελλοχεύει ο κίνδυνος. Επίσης, η οργάνωση μιας συνεχούς εκστρατείας ενημέρωσης της κοινής γνώμης, και ιδιαίτερα των εργαζομένων, για τους κινδύνους που εγκυμονεί η έκθεση σε ίνες αμιάντου θα βελτίωνε αισθητά κάθε διαδικασία πρόληψης.

Η δημιουργία ενός Κέντρου Αναφοράς Αμιάντου προκύπτει, πλούτον, όχι μόνο από την αναγκαιότητα εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας με στόχο την πληρέστερη και ουσιαστική κλινική και διαγνωστική προσέγγιση των σχετιζόμενων με την επαγγελματική έκθεση σε αμιάντο νοσημάτων, αλλά και από την πραγματικότητα που χαρα-

κτηρίζει την καταγραφή και κατά συνέπεια την επιδημιολογική διερεύνηση των εν πλάνω νοσημάτων στη χώρα μας. Η δημιουργία του ΚΑΑ θα συμβάλει, επίσης, καθοριστικά στην ενδυνάμωση στοχευμένων διαδικασιών πρόληψης, αναγκαίων για την ελαχιστοποίηση των επαγγελματικών κινδύνων και ως εκ τούτου της επαγγελματικής νοσηρότητας και του μεγάλου κοινωνικού αιλλά και οικονομικού κόστους που αυτή επιφέρει.

Ο φορέας

Το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. μπορεί να συμβάλει καθοριστικά, στη δημιουργία ενός Κέντρου Αναφοράς Αμιάντου (ΚΑΑ).

Ο βασικός σκοπός του ΚΑΑ πρέπει να εστιάζεται στην εφαρμογή, από έναν εξειδικευμένο σε ιατρικό και τεχνικό προσωπικό και άρτια εξοπλισμένο φορέα, των σχετικών με τον ιατρικό περιοδικό έλεγχο διατάξεων του Π.Δ. 219/2006, καθώς και στη δημιουργία, την τήρηση και τη διαφύλαξη, τόσο του «ατομικού ιατρικού φακέλου του εργαζόμενου», του «μπτρώου εκτεθειμένων» όσο και του «μπτρώου αναγνωρισμένων κρουσμάτων αμιάντωσης και μεσοθιλίωματος», όπως αυτά προβλέπονται στα άρθρα 18 και 20 του εν πλάνω Π.Δ. Έτσι, θα δοθεί έμφαση στην εκκίνηση της διαδικασίας «διάγνωσης, αναγνώρισης και καταγραφής» της σχετιζόμενης με τον αμιάντο επαγγελματικής νοσηρότητας. Επιπλέον, το ΚΑΑ θα έχει καθοριστικό ρόλο στην ενημέρωση, την πληροφόρηση και την εκπαίδευση, τόσο του εργατικού δυναμικού όσο και των Τεχνικών Ασφάλειας, των Ιατρών Εργασίας και των εργοδοτών σχετικά με τα θέματα που αφορούν στη διαχείριση, στον προσδιορισμό των ατμοσφαιρικών συγκεντρώσεων, τη νοσηρότητα και στις διαδικασίες πρόληψης που σχετίζονται με τα αμιαντούχα υλικά.

Το ΚΑΑ, στο πλαίσιο της επιστημονικής διερεύνησης για τον προσδιορισμό της αιτιώδους συνάφειας «συγκέντρωση βλαστικού παράγοντα - νόσημα» και με την τεχνογνωσία που διαθέτει το άρτια καταρτισμένο τεχνικό δυναμικό του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., μπορεί να καταγράψει τις ατμοσφαιρικές συγκεντρώσεις των αμιαντούχων υλικών στις διάφορες φάσεις των παραγωγικών διαδικασιών, δημιουργώντας έτσι «χάρτες κινδύνου των αμιαντούχων υλικών», απαραίτητο πληροφοριακό στοιχείο στην επιδημιολογική διερεύνηση της εξ αμιάντου νοσηρότητας.

Στις δραστηριότητες του Κέντρου Αναφοράς Αμιάντου θα εμπλακούν, στο βαθμό που τους αναλογεί και παράλληλα με τις τρέχουσες δράσεις τους, όλα τα Επιστημονικά Κέντρα του Ινστιτούτου (Κέντρο Υγεινής-Υγείας της Εργασίας, Κέντρο Ασφάλειας, Κέντρο Τεκμηρίστης-Πληροφόρησης, Κέντρο Εκπαίδευσης), συνεπικουρούμενα από τα εργαστήρια Βιομηχανικής Υγιεινής και Τοξικολογίας Βιοχημείας. Επίσης, τα παραρτήματα του Ινστιτούτου στην περιφέρεια θα συμβάλουν καθοριστικά στην προώθηση των κατευθυντήριων οδηγιών και δράσεων του ΚΑΑ σε τοπικό επίπεδο.

Οι δράσεις του ΚΑΑ

α. Ιατρικός έλεγχος

Το Παράρτημα II του Π.Δ. 212/2006 αναφέρεται στην

κλινική παρακολούθηση και συγκεκριμένα προσδιορίζει το περιεχόμενό της. Δεν αποσαφονίζει, όμως, πλήρως το είδος και την περιοδικότητα τού εργαστηριακού επλέγχου στον οποίο πρέπει να υποβάλλονται οι εκτεθειμένοι σε ίνες αμιάντου εργαζόμενοι. Το ΚΑΑ θα έχει τη δυνατότητα υλοποίησης στοχευμένου ιατρικού περιοδικού ελέγχου, ο οποίος βασιζόμενος σε επιστημονικά -διεθνώς τεκμηριωμένα- ιατρικά πρωτόκολλα, θα περιλαμβάνει:

- συμπλήρωση ατομικού ιατρικού φακέλου, συμπεριλαμβανομένου οικογενειακού, ιατρικού και επαγγελματικού ιστορικού
- πλήρη κλινική εξέταση
- πλειονεγκό έλεγχο πνευμόνων (σπιρομέτρηση και διάχυση)
- απεικονιστικό έλεγχο πνευμόνων (ακτινογραφία σύμφωνα με προδιαγραφές ILO)
- κυτταρολογική εξέταση πτυελών (μέθοδος της αντιφορμίνης).

Η περιοδικότητα του προτεινόμενου ιατρικού ελέγχου θα καθορίζεται βάσει των αρχών και της πρακτικής τής ιατρικής τής εργασίας και θα παρέχει στον εργοδότη και τον ιατρό εργασίας κάθε επιχείρησης το απαραίτητο υλικό για τη σύνταξη του πιστοποιητικού καταλληλότητας προς εργασία, όπως αυτό προσδιορίζεται από την κείμενη νομοθεσία.

β. Χαρτογράφηση παραγωγικών διαδικασιών με παρελθούσα ή/και σημερινή έκθεση, σε αμιαντούχα υλικά

Στο πλαίσιο αυτό η καταγραφή και η χαρτογράφηση των παραγωγικών διαδικασιών που περιελάμβαναν στο παρελθόν αιλλά περιλαμβάνουν και σήμερα επαγγελματική έκθεση σε αμιάντο, αποκάτιδιατερη σημασία. Πέρα από τους εργαζόμενους στην εξόρυξη αμιάντου και την παραγωγή προϊόντων αμιαντο-τσιμέντου, επαγγελματική έκθεση σε αμιάντο υπόρεξη, αιλλά δυνητικά μπορεί να

υπάρχει και σήμερα (εκτός των εργαζομένων σε συνεργεία αποξήλωσης αμιάντου), σε ποικίλες παραγωγικές δραστηριότητες, όπως σε εργαζόμενους στον κατασκευαστικό τομέα, μονωτές, εργαζόμενους στον ηλεκτροπαραγωγή, μηχανικούς αυτοκινήτων, εργαζόμενους στα ναυπηγεία ή και στα διαλυτήρια των πλοίων κ.λπ.

Η χαρτογράφηση των παραγωγικών διαδικασιών με παρελθούσα αλλά και σημερινή έκθεση σε αμιαντούχα υλικά θα συμβάλει αφενός στην καταγραφή των πρών εκτεθειμένων στον αμίαντο που αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία «μητρώου πρών εκτεθειμένων», αφετέρου στην καταγραφή των εργαζομένων που εκτίθενται σήμερα σε αμίαντο και στη δημιουργία ενός «μητρώου εκτεθειμένων». Τα μητρώα θα αποτελέσουν το βασικό πληροφοριακό υλικό για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση του κατάλληλου ιατρικού επέγχου.

Παρατηρείται πλήρης έπληξη στοιχείων σχετικά με την επιδημιολογική παρακολούθηση των εργαζομένων που εκτέθηκαν στο παρελθόν σε αμίαντο, είτε στον κλάδο εξόρυξης είτε στον κλάδο παραγωγής αμιαντοτσιμέντου είτε σε διάφορες άλλες παραγωγικές διαδικασίες. Προκειμένου, λοιπόν, να εξαχθούν στοιχεία, για τη νοσηρότητα, τη θνητιμότητα και τη συσχέτισή τους με παραμέτρους επαγγελματικής έκθεσης, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους αρμόδιους ασφαλιστικούς φορείς, αλλά και ως πρωτογενές υλικό για τον σχεδιασμό των διαδικασών πρόληψης, στην ομάδα των «πρών εκτεθειμένων», προτείνεται να εφαρμοστεί ένα πρόγραμμα στοχευμένης ιατρικής παρακολούθησης και επέγχου με στόχο και την αποτύπωση της κατάστασης της αναπνευστικής υγείας, των πρών εργαζομένων σε αμιαντούχα υλικά.

Παράλληλα με την καταγραφή των παραγωγικών διαδικασιών που περιλαμβάνουν ή περιελάμβαναν στο παρελθόν επαγγελματική έκθεση σε ίνες αμιάντου, το ΚΑΑ μπορεί να συνδράμει στην αναγνώριση των υφιστάμενων σε διάφορους αστικούς και μη χώρους αμιαντούχων υλικών με στόχο τη διαμόρφωση ενός εθνικού κάρτη την κινδύνου.

γ. Δημιουργία Εθνικού Μητρώου Μεσοθηλιωμάτων

Η επεξεργασία των προϋποθέσεων μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία ενός Εθνικού Μητρώου Μεσοθηλι-

μάτων, το οποίο θα καταγράφει τα περιστατικά μεσοθηλιώματος (υπεζωκότα και περιτοναίου) και αμιάντωσης. Η δημιουργία ενός κλινικο-εργαστηριακού δικτύου που θα απαρτίζεται από πνευμονολογικές κλινικές, εκτιμάται ότι θα συμβάλει ουσιαστικά στη συνεχή ροή δεδομένων προς το Μητρώο, αναφορικά με τα κρούσματα μεσοθηλιωμάτων και αμιάντωσεων και στη συγκρότηση μιας τράπεζας πληροφοριών, σχετικά με τα χαρακτηριστικά των περιστατικών αυτών.

Το Μητρώο θα συλλέγει, θα ταυτοποιεί όλα τα κρούσματα και θα επεξεργάζεται τις διαθέσιμες αναμνηστικές πληροφορίες, σχετικά με την περιβαλλοντική ή/και την επαγγελματική έκθεση σε αμιαντούχα υλικά. Η δρομολόγηση της συγκρότησης ενός τέτοιου Μητρώου, επιβάλλεται και από την ανάγκη εφαρμογής της κείμενης νομοθεσίας (Π.Δ. 219/2006).

Η μελέτη και η επεξεργασία των εμπειριών άλλων χωρών της ΕΕ στον τομέα αυτό, είναι ζωτικής σημασίας. Χώρες όπως η Γαλλία, η Ιταλία, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Ισπανία, η Πορτογαλία, το Ην. Βασίλειο κ.ά., έχουν καθιερώσει την υποχρεωτική καταγραφή των περιστατικών μεσοθηλιώματος και αμιάντωσης, με ένα μοντέλο καταγραφής που είναι βασισμένο στην περιφερειακή συγκρότηση.

δ. Λοιπές δράσεις

Το Ινστιτούτο και κατά συνέπεια το ΚΑΑ-ΕΛΙΝΥΑΕ, διαθέτει το ανθρώπινο υλικό, την τεχνογνωσία και τον απαιτούμενο εξοπλισμό για να πλαισιώσει και να υλοποιήσει παρεμβάσεις, όπως:

- προσδιορισμό συγκεντρώσεων ινών αμιάντου στον ατμοσφαιρικό αέρα σε εργασιακούς και μη χώρους
- αναγνώριση και προσδιορισμό αμιαντούχων υλικών
- εκπαιδευτικές δραστηριότητες σχετικά με τον αμίαντο
- ενημερωτικές - συμβουλευτικές δράσεις σχετικά με την αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με την παρουσία τού αμιάντου σε εργασιακούς και αστικούς χώρους (σύνταξη πρωτοκόλλων καλών πρακτικών).

Η ασφάλεια και η υγεία στον τομέα των κατασκευών. Η ελληνική πραγματικότητα πριν και κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης

της Ελένης Λεουνάκη *

Περίληψη

Στην Ελλάδα η νομοθεσία που αφορά στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία ξεκινά δυναμικά από το 1985, συμπληρώνεται το 1996, εμπλουτίζεται διαρκώς και τείνει να εναρμονιστεί με τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Παρόλα αυτά, υπάρχει πρόβλημα όσον αφορά στον βαθμό εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής. Ο χώρος των κατασκευών ήταν πάντα ένας τομέας με μεγάλο αριθμό εργατικών ατυχημάτων.

Στο άρθρο αυτό παρουσιάζονται τα ευρήματα έρευνας που έγινε στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας της συγγραφέως για το Πανεπιστήμιο Heriot-Watt του Εδιμβούργου με τίτλο «Ασφάλεια και υγειεινή στις ελληνικές κατασκευές, μια σκοπιά της σημερινής πραγματικότητας εν μέσω της χρηματοπιστωτικής κρίσης».

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της τριγωνοποίησης ποσοτικών ακατέργαστων δεδομένων (δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία εργατικών ατυχημάτων), στα οποία έγινε ανάλογη επεξεργασία, καθώς και ποιοτικών δεδομένων που συλλέχθηκαν μέσω τηλεφωνικής έρευνας που απευθύνθηκε σε τεχνικούς ασφαλείας από τον χώρο των κατασκευών.

Τα ευρήματα παρουσιάζουν την υφιστάμενη κατάσταση στον χώρο των κατασκευών από το 1996 και μετά, καθώς και μία προσέγγιση στο κατά πόσο η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την ουσιαστική εφαρμογή της αντίστοιχης νομοθεσίας.

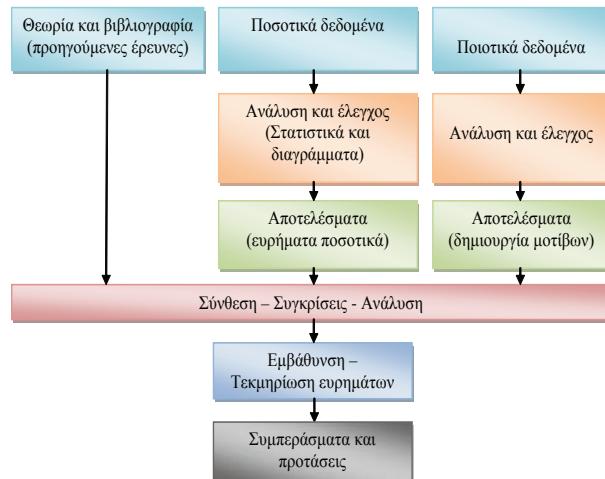
Διαθέσιμα στοιχεία

Στην Ελλάδα οι έρευνες που γίνονται στον τομέα αυτό είναι, δυστυχώς, πολύ λίγες και σπάνια είναι καθολικές, ώστε να παρουσιάσουν μία συνολική εικόνα της πραγματικότητας. Η μεγαλύτερη έρευνα στον χώρο των κατασκευών πραγματοποιήθηκε με την εκστρατεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Οικοδομώντας την ασφάλεια» (Building in safety) το 2004. Η διπλωματική εργασία βασίστηκε στα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, ώστε να συγκριθεί την τότε υφιστάσμενη με την μετέπειτα πραγματικότητα.

Άλλα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν ήταν τα δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, του ΙΚΑ και του ΣΕΠΕ για τα εργατικά ατυχήματα. Επίσης, χρησιμοποιήθηκε ο αριθμός των οικοδομικών αδειών που εκδόθηκαν, με τα αντίστοιχα τετραγωνικά και τον όγκο των έργων, από στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Τα διαθέσιμα, όμως, στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ και το ΙΚΑ αφορούσαν στα εργατικά ατυχήματα μέχρι και το έτος 2008 και μόνον το ΣΕΠΕ είχε δημοσιεύσει στοιχεία μέχρι και το 2012.

Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η τριγωνοποίηση των ποιοτικών δεδομένων, τα οποία προέκυψαν από τηλεφωνική έρευνα σε τεχνικούς ασφαλείας στον χώρο των κατασκευών, με τα επεξεργασμένα ποσοτικά δεδομένα που προέκυψαν από τα στατιστικά στοιχεία. Έτσι, η έρευνα χωρίστηκε σε δύο στάδια, τα οποία στη συνέχεια συγκρίθηκαν μεταξύ τους για την εξαγωγή αποτελέσμάτων.

Σχήμα 1. Τριγωνοποίηση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων (Fellows & Lui, 2008)

Πρώτο στάδιο – Ποσοτικά δεδομένα

Σε αυτό το στάδιο συλλέχθηκαν ακατέργαστα δεδομένα από τις τρεις πηγές (ΕΛΣΤΑΤ, ΙΚΑ, ΣΕΠΕ) για τα εργατικά ατυχήματα και τα θανατηφόρα, όπου αυτά ήταν διαθέσιμα, για την περίοδο 2000 - 2008.

Παρατηρήθηκε σταδιακή μείωση των εργατικών και των θανατηφόρων ατυχημάτων, σε απόλυτους αριθμούς. Σημαντικός περιορισμός της έρευνας ήταν η μη διαθεσιμότητα στοιχείων μετά το 2008 από το ΙΚΑ και την ΕΛΣΤΑΤ. Έγινε μία προσπάθεια να αποδειχθεί ότι υπάρχει αναλογία ανάμεσα στα στοιχεία του ΙΚΑ και της

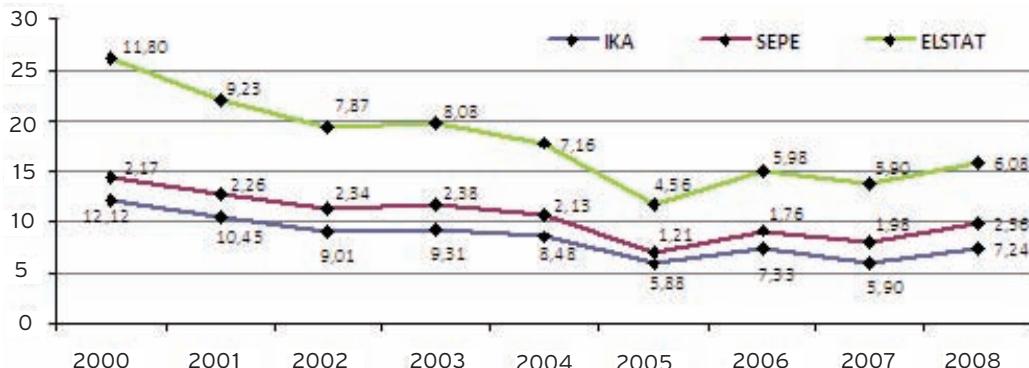
* Η κα Ελένη Λεουνάκη είναι Εκπαιδευτικός ΠΕ17.01 Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνο και υποψήφια Msc Construction Project Management.

ΕΛΣΤΑΤ με τα στοιχεία του ΣΕΠΕ για τις προηγούμενες χρονιές, καθώς το τελευταίο είναι ο μόνος φορέας που δημοσίευσε στοιχεία για την περίοδο της κρίσης (2008-2012).

Η σύγκριση των ατυχημάτων με τα έργα για τα οποία είχε εκδοθεί οικοδομική άδεια ανά έτος, είναι μία μεθόδος που προσεγγίζει την πραγματικότητα σε μεγάλο βαθμό. Αρχικά είχε επιλεγεί η σύγκριση των ατυχημά-

των με τις εργατοώρες που είχε δημοσιεύσει το ΙΚΑ. Το σφάλμα, όμως, πιθανώς να ήταν έτσι μεγαλύτερο, πλόγω της ανασφάλισης εργασίας, για την οποία δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία στην Ελλάδα και πιθανολογείται ότι έχει αυξηθεί πλόγω της οικονομικής κρίσης.

Μετά την επεξεργασία των παραπάνω δεδομένων προέκυψαν τα εξής:

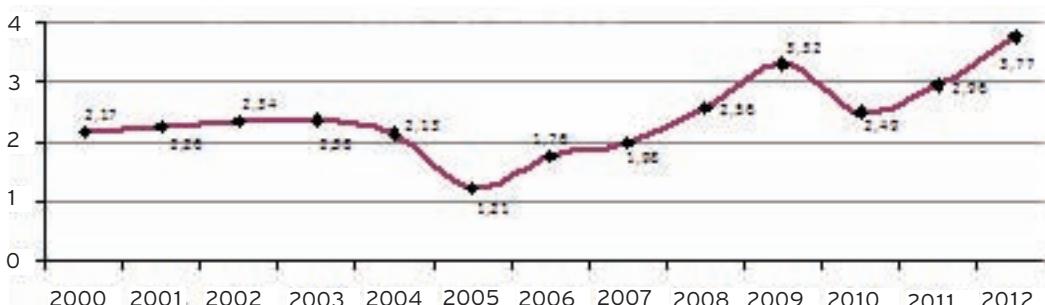

Σχήμα 2. Εργατικά ατυχήματα ΕΛΣΤΑΤ - ΣΕΠΕ - ΙΚΑ (%) σε σύγκριση με τον αριθμό των εκδοθέντων οικοδομικών αδειών.

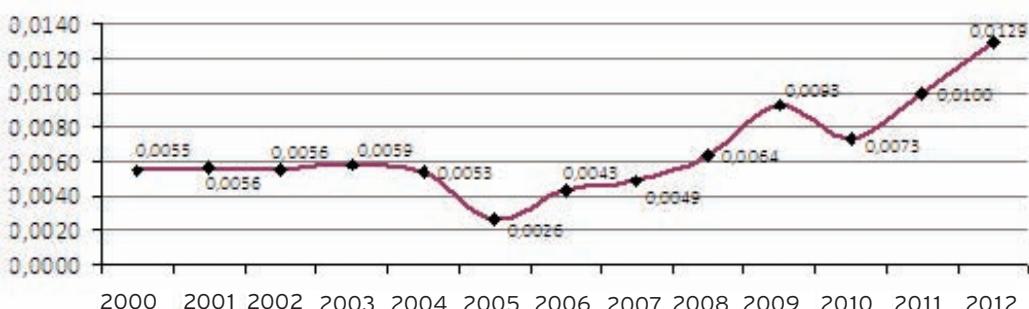
Η ίδια σύγκριση έγινε και για τα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα όπου επιβεβαιώθηκε η αναλογία των τριών φορέων, όπως φαίνεται στο σχήμα 2.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα γραφήματα των σχημάτων 3, 4 και 5, όπου φαίνεται η αναλογία, μέσω των δει-

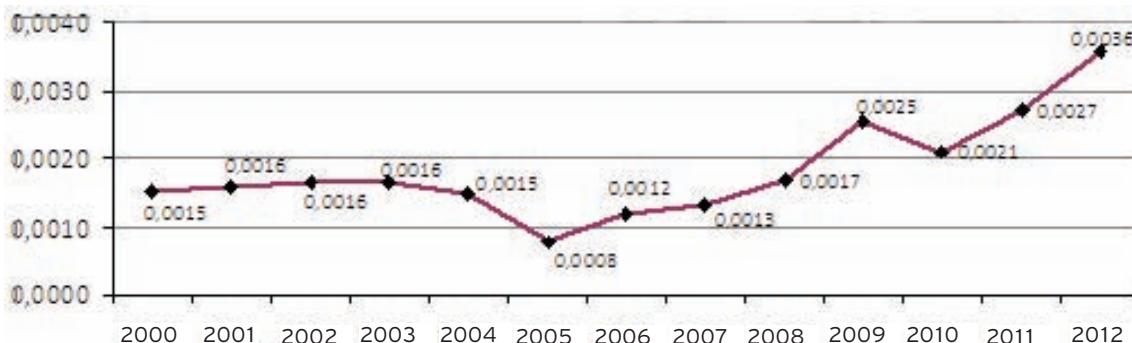
κτών που προέκυψαν από την ποσότητα των ατυχημάτων που έχουν καταγραφεί από το ΣΕΠΕ για το 2008 και μετά, με τους αριθμούς των οικοδομικών αδειών που εκδόθηκαν, της επιφάνειας και του όγκου των έργων, αντίστοιχα.

Σχήμα 3. Εργατικά ατυχήματα ΣΕΠΕ (%) σε σύγκριση με τον αριθμό των αδειών που εκδόθηκαν.

Σχήμα 4. Εργατικά ατυχήματα ΣΕΠΕ (%) σε σύγκριση με την επιφάνεια των έργων των εκδοθέντων αδειών.

Σχήμα 5. Εργατικά ατυχήματα ΣΕΠΕ % σε σύγκριση με τον όγκο των έργων των εκδοθέντων αδειών.

Όπως φαίνεται, η ποσότητα αυτή παρουσιάζει μία διαφορετική οπτική. Ενώ σε απόλυτους αριθμούς τα ατυχήματα φαίνεται να μειώνονται -μείωση την οποία το ΣΕΠΕ αποδίδει στη μεγάλη μείωση των οικοδομικών έργων- οι δείκτες σύγκρισης των ατυχημάτων με τις εκδοθείσες οικοδομικές άδειες δείχνουν αναλογική αύξηση των πρώτων από το 2008 και μετά, δηλαδή την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Η αύξηση αυτή σημειώνεται σε όλους τους δείκτες (αριθμός αδειών, επιφάνεια και όγκος έργων). Σημειώνεται μία μικρή πτώση την περίοδο 2009 - 2010 ενώ για τα έτη 2011 και 2012 οι δείκτες αυξάνονται δραματικά.

Δεύτερο στάδιο - Ποιοτικά δεδομένα

Στο δεύτερο στάδιο της έρευνας πραγματοποιήθηκε τηλεφωνική έρευνα σε επαγγελματίες τεχνικούς ασφαλείας, οι οποίοι απάντησαν σε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο με 11 ερωτήσεις ανοιχτού τύπου. Το δείγμα που είχε αρχικά επιλεγεί ήταν 51 τεχνικοί ασφαλείας από τον Σύλλογο Τεχνικών Ασφαλείας Επλάδος. Λόγω χρονικού περιορισμού, καθώς η έρευνα ήταν μικρή κλίμακας, οι διαθέσιμοι συμμετέχοντες ήταν τελικά 27, δηλαδή το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 52,9%. Η διάρκεια των τηλεφωνικών συνομιλιών ήταν από 10 έως 40 λεπτά.

Με τη μέθοδο της ποσοτικοποίησης των ποιοτικών δεδομένων, όπου αυτό ήταν εφικτό, προέκυψαν περιληπτικά τα παρακάτω:

Ερώτηση 1: Ποια περίοδο θεωρείτε ότι η εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφάλεια και την υγεία στον τομέα

των κατασκευών σημείωσε μεγαλύτερη πρόοδο από το 1996 και μετά;

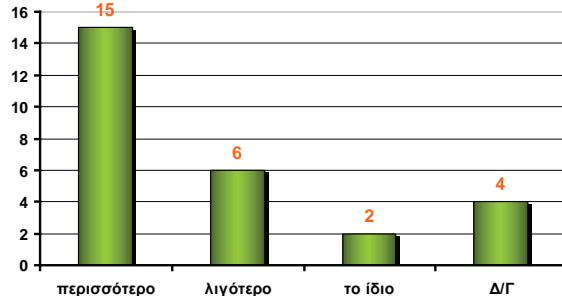
Πίνακας 1. Περίοδος εξέπληξης εφαρμογής νομοθεσίας ασφάλειας και υγειεινής στις κατασκευές

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Αριθμός απαντήσεων
																	3
																	1
																	2
																	5
																	5
																	3
																	6

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται οι απαντήσεις που δόθηκαν για την περίοδο μεγαλύτερης προόδου της εφαρμογής της νομοθεσίας

από τους περισσότερους συμμετέχοντες ήταν τα έτη 2003 και 2004.

Ερώτηση 2: Την περίοδο 2004-2008 η νομοθεσία πιστεύετε ότι εφαρμόστηκε περισσότερο, λιγότερο ή το ίδιο, σε σχέση με τα προηγούμενα έτη; Ποιοι πιστεύετε ότι ήταν οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτό;

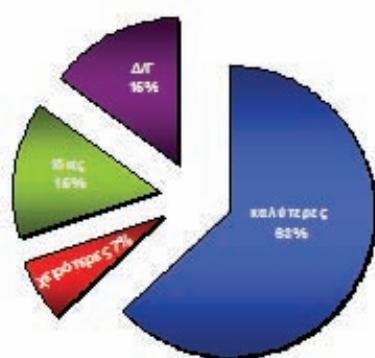
Σχήμα 6. Απαντήσεις για την εφαρμογή της νομοθεσίας 2004-2008 σε σχέση με προηγούμενα έτη.

Ερώτηση 3: Την περίοδο 2008-2012 η νομοθεσία πιστεύετε ότι εφαρμόστηκε περισσότερο, λιγότερο ή το ίδιο σε σχέση με τα προηγούμενα έτη; Ποιοι πιστεύετε ότι ήταν οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτό;

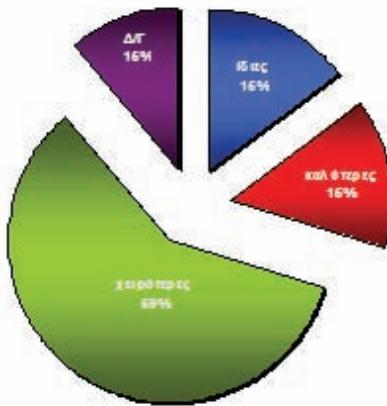
Σχήμα 7. Απαντήσεις για την εφαρμογή της νομοθεσίας 2008-2012 σε σχέση με προηγούμενα έτη.

Ερώτηση 4: Από την εμπειρία σας οι συνθήκες εργασίας στις κατασκευές ήταν καλύτερες, χειρότερες ή ίδιες την περίοδο 2004-2008 σε σχέση με τα προηγούμενα έτη;

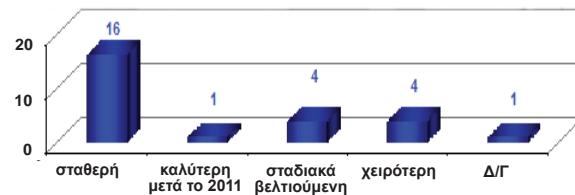
Σχήμα 8. Απαντήσεις για τις συνθήκες εργασίας την περίοδο 2004-2008 σε σχέση με προηγούμενα έτη.

Ερώτηση 5: Από την εμπειρία σας οι συνθήκες εργασίας στις κατασκευές ήταν καλύτερες, χειρότερες ή ίδιες την περίοδο 2008-2012 σε σχέση με τα προηγούμενα έτη;

Σχήμα 9. Απαντήσεις για τις συνθήκες εργασίας την περίοδο 2008-2012 σε σχέση με προηγούμενα έτη.

Ερώτηση 6: Πώς θα χαρακτηρίζατε την εφαρμογή της νομοθεσίας στις κατασκευές μετά το 2004;

Σχήμα 10. Απαντήσεις για τον χαρακτηρισμό της εφαρμογής της νομοθεσίας μετά το 2004.

Ερώτηση 7: Η έρευνα της ΕΕ το 2004 έδειξε μεγαλύτερη εφαρμογή της νομοθεσίας στα μεγάλα τεχνικά έργα σε σχέση με τα μικρά. Πιστεύετε ότι αυτή η κατάσταση παραμένει μέχρι και σήμερα;

Σχήμα 11. Απαντήσεις για την μεγάλη διαφορά στην εφαρμογή στα μεγαλά και μικρά έργα από το 2004 και μετά.

ΛΙΣΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΧΥΤΟΠΡΕΣΑΣ

ΥΔΡΑΥΛΙΚΕΣ ΧΥΤΟΠΡΕΣΕΣ	Ημερομηνία:
Επιθεωρούμενο Τμήμα:	

A/A	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	ΚΑΛΟΥΠΙ (ΤΥΠΟΣ)			
1.1	Κλείνει καλά και δεν πετάει μέταλλο;			
1.2	Γίνεται συχνό καθάρισμα του καλουπιού;			
1.3	Κατά την τοποθέτηση του καλουπιού: <ul style="list-style-type: none"> • οι μάπες είναι καλά βιδωμένες • οι απλυσίδες ή τα συρματόσχοινα είναι φθαρμένα • οι απλυσίδες ή τα συρματόσχοινα έχουν πιαστεί στο άγκιστρο ανάρτησης; Μοιράζεται το βάρος εξίσου στις απλυσίδες;			
2	ΣΤΑΘΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥΠΙΟΥ			
2.1	Ελέγχεται τακτικά η μήτρα (εάν έχει ρωγμές, έχει σκάσει) ώστε να αποφευχθεί η διαρροή του νερού ψύξης;			
2.2	Η κοιλότητα της μήτρας ελέγχεται εάν έχει πιάσει μάκα (από τις αποιφές);			
2.3	Ελέγχονται τακτικά οι βίδες συγκράτησης της μήτρας;			
2.4	Γίνεται τακτικός έλεγχος των πείρων οδηγών, των δακτυλιδιών τροφοδοσίας και των οργάνων ελέγχου;			
2.5	Γίνεται τακτικός έλεγχος της βάσης (βασικής) της μήτρας ώστε να μην έχει εξογκώματα, παραμορφώσεις, στράβωμα και να μπορεί να δεχτεί καλά τη μήτρα ή τις μήτρες;			
2.6	Τα σωληνάκια ψύξης είναι τοποθετημένα καλά, ώστε να υπάρχει στεγανοποίηση;			
3	ΚΙΝΗΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥΠΙΟΥ			
3.1	Έχει σωληνωτούς εξολκείς;			
3.2	Γίνεται έλεγχος της μήτρας για σκασίματα, ρωγμές, αποκόλληση μικρών τεμαχίων ατσαλιού;			
3.3	Γίνεται έλεγχος της βασικής (ομαλή, σε καλή κατάσταση, εξογκώματα, παραμορφώσεις, στράβωμα);			

A/A	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
4	ΛΙΠΑΝΣΗ ΤΗΣ ΜΗΧΑΝΗΣ			
4.1	Γίνεται ημερήσιος έλεγχος: <ul style="list-style-type: none"> • στάθμης λαδιού στη δεξαμενή λίπανσης • στις συνδέσεις σωληνώσεων, σωλήνες • καλής λειτουργίας συστήματος λίπανσης • στις μπάρες και τις γλίστρες της μηχανής (εάν υπάρχει φίλμ λιπαντικού); 			
4.2	Γίνεται εβδομαδιαίος έλεγχος: <ul style="list-style-type: none"> • της στάθμης λαδιού στα δοχεία λίπανσης • του μηχανισμού κλειστικού του καλουπιού • της λίπανσης του άξονα των τερματοδιακοπών; 			
4.3	Γίνεται μηνιαίος έλεγχος: <ul style="list-style-type: none"> • γρασαρίσματος του σταθερού πλατό και των μπαρών; • γρασαρίσματος του κινητού πλατό και των μπαρών; 			
4.4	Γίνεται εξαμνινιαίος έλεγχος: <ul style="list-style-type: none"> • γρασαρίσματος του ρουλεμάν του μοτέρ • γρασαρίσματος του ρουλεμάν της αντλίας; 			
5	ΦΙΛΤΡΑ ΚΑΙ ΥΔΡΑΥΛΙΚΟ ΥΓΡΟ (ΛΑΔΙ)			
5.1	Ελέγχεται το υδραυλικό φίλτρο ημεροσίως;			
5.2	Ελέγχεται το φίλτρο εισόδου του λαδιού εβδομαδιαία;			
5.3	Καθαρίζονται τα φίλτρα καθαρισμού του αέρα;			
5.4	Ελέγχεται η χημική σύνθεση του λαδιού;			
6	ΥΔΡΑΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ			
6.1	Ελέγχεται η πίεση: <ul style="list-style-type: none"> • του κλειστικού • της εξόλκευσης • της παροχής αέρα στο σύστημα λίπανσης • της παροχής αέρα στη λίπανση εμβόλου • της παροχής αέρα στο λιπαντικό καλουπιού; 			
7	ΥΔΡΑΥΛΙΚΟ ΛΑΔΙ			
7.1	Ελέγχονται: <ul style="list-style-type: none"> • η θερμοκρασία • η στάθμη λαδιού • το χρώμα λαδιού; 			
8	ΔΙΑΡΡΟΕΣ			
8.1	Ελέγχονται τακτικά: <ul style="list-style-type: none"> • υδραυλικές σωληνώσεις (σπειρώματα, φλάντζες, κολλήσεις) • υδραυλικές βαλβίδες • συσσωρευτής αζώτου; 			

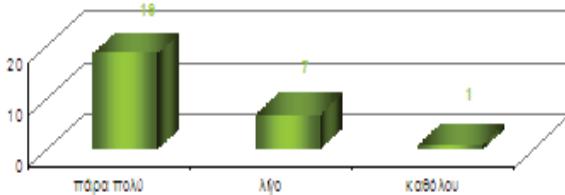
A/A	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
9	ΑΝΤΑΙΑ			
9.1	Υπάρχουν ασυνήθιστοι θόρυβοι των ρουπεμάν;			
9.2	Υπάρχει φθορά στα πτερύγια;			
10	ΨΥΓΕΙΑ			
10.1	Γίνεται τακτικός καθαρισμός;			
10.2	Γίνεται έλεγχος νερού και λαδιού;			
11	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΑ			
11.1	Είναι κλειστή η πόρτα του κεντρικού πίνακα;			
11.2	Είναι τα καλώδια σε καλή κατάσταση (όχι κομμένα ή φθαρμένα, ξεφτισμένες ενώσεις και συνδέσεις);			
11.3	Ελέγχονται τα προειδοποιητικά λαμπάκια;			
11.4	Διατηρούνται καθαρά τα μπουτόν και οι διακόπτες;			
11.5	Ελέγχονται τα πνήματα;			
12	ΠΟΡΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ			
12.1	Οι πόρτες ασφαλείας στερεώνονται σωστά και λειτουργούν καλά (στηρίγματα, εδράσεις);			
12.2	Υπάρχει συσσώρευση μετάλλου στην πόρτα ασφαλείας;			
12.3	Ελέγχεται ο τερματοδιακόπτης της πόρτας;			
12.4	Ελέγχεται ο αισθοτήρας;			
12.5	Ελέγχονται οι καλωδιώσεις;			
12.6	Τα προστατευτικά είναι σε καλή κατάσταση και τοποθετημένα σωστά στη θέση τους;			
12.7	Ελέγχονται τα συστήματα ασφαλείας: <ul style="list-style-type: none"> • ηλεκτρικών • υδραυλικών • πνευματικών και μηχανικών; 			
12.8	Λειτουργεί σωστά ο διακόπτης ασφαλείας (κόκκινος);			
13	ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΕΡΗ			
13.1	Ελέγχεται η ευθυγράμμιση του συστήματος εμβολισμού;			
13.2	Ελέγχεται η ευθύτητα του άξονα;			
13.3	Ελέγχεται η παραπληνότητα του άξονα;			
13.4	Ελέγχονται οι μπάρες για χτυπήματα ή ρωγμές;			
14	Υπάρχουν οδηγίες χειρισμού και συντήρησης του μηχανήματος;			
15	Γίνεται τακτική συντήρηση σύμφωνα με τις οδηγίες του κατασκευαστή;			
16	Υπάρχει πρόγραμμα προληπτικής συντήρησης;			
17	Ενημερώνεται το βιβλίο συντήρησης;			
18	Υπάρχει γραπτή διαδικασία ρύθμισης των καλουπιών;			
19	Το μονάχον μέρος είναι καθαρό και σε καλή κατάσταση;			

A/A	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
20	Ο χειριστής είναι εκπαιδευμένος; Υπάρχει τεκμηρίωση;			
21	Υπάρχουν μέσα προφύλαξης για αποφυγή κινδύνων από πτώσεις;			
22	Ο χειριστής του μηχανήματος εκτίθεται σε ακτινοβολούμενη θερμότητα;			
23	Η ένταση θορύβου είναι σε επιτρεπτά όρια;			
24	Είναι επαρκής ο φωτισμός στη θέση εργασίας;			
25	Είναι ικανοποιητικό το σύστημα εξαερισμού του μηχανήματος;			
26	Η έδραση της πρέσας απορροφά τους κραδασμούς;			
27	Το μηχάνημα είναι εργονομικά σχεδιασμένο;			

Πηγή: «Εργαλεία διερεύνησης θεμάτων ασφάλειας και εργονομικών παραγόντων». Συλλογικό, ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., 2008, σελ. 60 - 64, ISBN: 978-960-6818-06-6

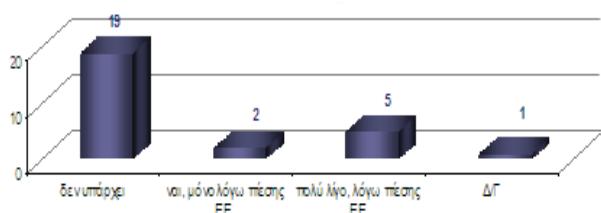
(συνέχεια από τη σελίδα 18)

Ερώτηση 8: Η υπάρχουσα νομοθεσία από το 1996 και μετά, αιύνησε τους ελέγχους του ΣΕΠΕ και αυτό έδωσε μία δυναμική στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Πιστεύετε ότι οι ελέγχοι αυτοί επηρεάζουν την εφαρμογή την νομοθεσίας στα τεχνικά έργα;

Σχήμα 12. Απαντήσεις για το κατά πόσο οι ελέγχοι του ΣΕΠΕ επηρεάζουν την εφαρμογή της νομοθεσίας.

Ερώτηση 9: Πιστεύετε ότι υπάρχει πολιτική βούληση για την ουσιαστική εφαρμογή της νομοθεσίας στον τομέα των κατασκευών; Πώς αυτό επηρεάζει τελικά την εφαρμογή της;

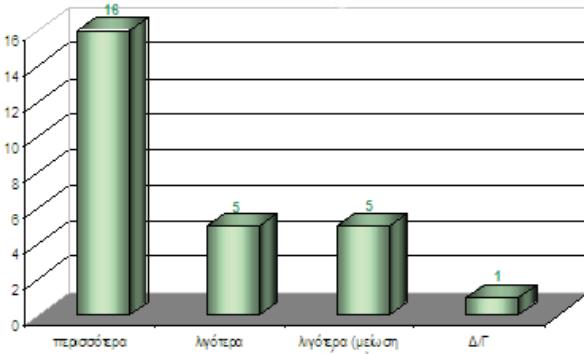
Σχήμα 13. Απαντήσεις για την ύπαρξη πολιτικής βούλησης στην ουσιαστική εφαρμογή της νομοθεσίας στις κατασκευές.

Ερώτηση 10: Το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.) βρίσκεται στα πρόθυρα κλεισμάτος, πλόγω έλλειψης χρηματοδότησης. Πώς πιστεύετε ότι κάτι τέτοιο θα επηρεάζε την προσπάθεια εφαρμογής της νομοθεσίας για την ασφάλεια και την υγεία στις κατασκευές;

Σχήμα 14. Απαντήσεις για το κατά πόσο θα επηρεάσει ένα ενδεχόμενο κλείσιμο του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Ερώτηση 11: Από την εμπειρία σας, πιστεύετε ότι τα εργατικά ατυχήματα είναι περισσότερα, λιγότερα ή τα ίδια τα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης;

Σχήμα 15. Απαντήσεις για την εξέλιξη των εργατικών ατυχημάτων κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

Οι ερωτήσεις ήταν ανοιχτού τύπου, δηλαδή οι συμμετέχοντες -εκτός των παραπάνω ομαδοποιημένων απαντήσεων- σχολίασαν κάθε απάντηση δίνοντας περισσότερες πληροφορίες. Τα σημαντικότερα σχόλια ήταν τα εξής:

Σχόλια συμμετεχόντων

Πρακτικά, τις περισσότερες φορές, δεν εφαρμόζονται ούτε τα βασικά μέτρα ασφαλείας στις κατασκευές.

Το πρόβλημα της ανασφάλισης εργασίας ήταν πάντα μεγάλο στις κατασκευές και μεγαλώνει με την οικονομική κρίση.

Δεν πραγματοποιούνται έρευνες στο θέμα της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας για την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, ώστε να δοθεί έμφαση στην μη εφαρμογή της νομοθεσίας και να ληφθούν ανάλογα μέτρα.

Η εφαρμογή της νομοθεσίας είναι στις περισσότερες περιπτώσεις τυπική και γραφειοκρατική και όχι ουσιαστική.

Υπάρχει μεγάλη ανάγκη ενημέρωσης πάνω στα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία. Υπάρχει, επίσης, έλλειψη δράσεων και εκστρατειών για την ενημέρωση των πολιτών.

Η εξέλιξη στα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία είναι πολύ μικρή στην Ελλάδα.

Ο θεσμός των τεχνικών ασφαλείας στην Ελλάδα είναι υποβαθμισμένος και αντιμετωπίζεται από τους εργοδότες ως «καναγκάριο κακό» για την τυπική και γραφειοκρατική κάλυψη τους και όχι ως μέσω βελτίωσης.

Οι έλεγχοι του ΣΕΠΕ έχουν μειωθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια, πλόγω κυρίως των οικονομικών δυσχερειών. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες ανέφεραν

ότι οι επιθεωρητές του ΣΕΠΕ δεν έχουν ούτε βενζίνη για τα αυτοκίνητά τους για να μεταβούν σε ελέγχους(!).

Ένα ενδεχόμενο κλείσιμο του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. θα επιδεινώσει σε μεγάλο βαθμό την ήδη υπάρχουσα υποτονική κατάσταση.

Λόγω πίεσης για χαμηλό κόστος στα κατασκευαστικά έργα, ελαχιστοποιείται το κόστος στον προϋπολογισμό του έργου για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων. Επισημάνθηκε ότι είναι το πρώτο πράγμα που οι εργοδότες περικόπτουν.

Η έπλειψη στοιχείων για τα εργατικά ατυχήματα από το ΙΚΑ και την ΕΛΣΤΑΤ αποτελεί εμπόδιο στην αξιολόγηση της πραγματικότητας και στη μετέπειτα δράση για βελτίωση.

Πολλοί επαγγελματίες που εμπλέκονται σε τεχνικά έργα, ακόμα και μηχανικοί (μελετητές ή και επιβλέποντες) με μεγάλη εμπειρία, έχουν άγνοια της νομοθεσίας και των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.

Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες είναι αισιόδοξοι για τη μελλοντική εξέλιξη καθώς, όπως τόνισαν, η Ελλάδα δέχεται μεγάλη πίεση από την ΕΕ για την εφαρμογή θεμάτων επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας.

Η οικονομική κρίση είναι μεγάλο εμπόδιο στην εξέλιξη της εφαρμογής της νομοθεσίας και γενικότερα της κουπούρας της ασφάλειας και υγείας στην Ελλάδα.

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα σε θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία στην Ελλάδα παραμένει ανύπαρκτη και, ως εκ τούτου, η κουπούρα αυτή δεν μπορεί να εξεπλιχθεί.

Συμπεράσματα

Από την επεξεργασία των δεδομένων του πρώτου σταδίου παρατηρούμε ότι τα εργατικά ατυχήματα αυξήθηκαν από το 2008 και μετά. Επομένως, η οικονομική κρίση έχει βαθύτατα επηρεάσει την ασφάλεια και την υγεία στις κατασκευές. Παρά το γεγονός ότι από τα ανεπεξέργαστα στοιχεία, σε απόλιτους αριθμούς, φαίνεται μεγάλη αύξηση στον αριθμό των ατυχημάτων, δεν παρατηρείται το ίδιο στα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα, των οποίων ο αριθμός έχει μείνει στα ίδια επίπεδα. Αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί με την έπλειψη κατασκευής μεγάλων έργων τα τελευταία χρόνια, στα οποία συνήθως συμβαίνουν τέτοια ατυχήματα, λόγω της πολυπλοκότητάς τους κ.ά. Η άποψη αυτή επιβεβαιώθηκε και από αντίστοιχη ερώτηση στη διάρκεια της τηλεφωνικής έρευνας, όπου τονίστηκε και το διαρκώς αυξανόμενο πρόβλημα της ανασφάλισης εργασίας.

Ο αριθμός των αδειών που εκδίδονται έχει μειωθεί δραματικά τα τελευταία χρόνια. Από την αντίστοιχη επιφάνεια και τον όγκο των έργων παρατηρούμε ότι η μείωση είναι μεγαλύτερη στα μεγάλα έργα. Με δεδομένο (έρευνα ΕΕ 2004 και απαντήσεις τηλεφωνικής έρευνας)

ότι η εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία γίνεται περισσότερο σε μεγάλα έργα, ενώ στα μικρά είναι ανύπαρκτη ή υποτυπώδης και ότι ο απόλιτος αριθμός των ατυχημάτων παραμένει σταθερός, συμπεραίνουμε ότι και η ασφάλεια και υγεία στις κατασκευές έχει υποστεί μεγάλο πλήγμα.

Υπάρχει μία σταδιακή μείωση των εργατικών ατυχημάτων από το 2000 έως και το 2008, ενώ μετά αυξάνονται. Η βελτίωση αυτή αποδόθηκε κυρίως στα βήματα που έγιναν στα μέτρα ασφαλείας και στα μεγάλα έργα των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Τονίστηκε ότι αυτά τα έργα έδωσαν μία νέα δυναμική στον θεσμό, ο οποία συνεχίστηκε τα μετέπειτα χρόνια, μέχρι και την οικονομική κρίση. Άλλος λόγος ήταν η οικονομική ευρωστία την περίοδο εκείνη.

Η εφαρμογή της νομοθεσίας στα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία στις κατασκευές αντιμετωπίζει μεγάλες δυσκολίες, με το σημαντικότερο πρόβλημα, όπως αναφέρθηκε από τους συμμετέχοντες, να είναι η γενική νοοτροπία, η κουπούρα. Θεωρείται ότι δεν υπάρχει ουσιαστικά πολιτική βούληση για βελτίωση και εξέλιξη στα θέματα αυτά.

Με βάση τα ευρήματα της έρευνας της ΕΕ το 2004 για τις συνθήκες εργασίας, φαίνεται αυτές να βελτιώνονται σταδιακά την περίοδο 2004-2008 και αργότερα να γίνονται δυσμενέστερες για τους εργαζόμενους. Τονίστηκε δε ότι και η τότε βελτίωση ήταν υποτονική. Με βάση την ίδια έρευνα, φαίνεται και ότι η εφαρμογή της νομοθεσίας βελτιώνεται την περίοδο 2004-2008, για να γίνει πάλι υποτονική και να χαρακτηρίζεται ως μη εφαρμόσιμη στα χρόνια που ακολούθησαν. Ο κύριος λόγος που αναφέρθηκε ήταν η οικονομική κρίση. Στάσιμη θεωρείται και η κατάσταση όσον αφορά στη μεγάλη διαφοροποίηση μεταξύ των έργων μεγάλης κλίμακας και μικρής κλίμακας στην εφαρμογή της νομοθεσίας, με αυτή να θεωρείται καλύτερη στα πρώτα σε σχέση με τα δεύτερα.

Οι συμμετέχοντες συμφωνούν, σε γενικές γραμμές, όσον αφορά στη δυναμική που φαίνεται να προσδίδουν οι έλεγχοι του ΣΕΠΕ ως το 2004. Παρόλα αυτά, οι έλεγχοι, λόγω της σταδιακής τους μείωσης, δεν φαίνεται να λειτούργησαν τόσο θετικά τα επόμενα έτη.

Από τις ερωτήσεις 9 και 10 του ερωτηματολογίου, συμπεραίνουμε ότι δεν υπάρχει πολιτική βούληση στα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία στην Ελλάδα. Όπως οι συμμετέχοντες δήλωσαν, κάτι τέτοιο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την επακόλουθη μη εφαρμογή της νομοθεσίας. Όπως τονίστηκε, αυτή η θέση ενισχύεται και από το ενδεχόμενο να κλείσει τελικά το ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., το οποίο, όπως ανέφεραν, είναι η μοναδική πηγή πληροφόρωσή τους.

Φοβάμαι ότι θα απολυθώ!

της Κατερίνας Μαγγανά*

Σε μια εποχή δραματικών ανατροπών, οι ισορροπίες στην ασφάλεια της εργασίας έχουν κι αυτές σημαντικά διαταραχθεί. Ο φόβος της απολύτως έχει γίνει, δυστυχώς, μέρος μιας σκληρής πραγματικότητας για μεγάλη μερίδα συνανθρώπων μας. Πολλοί είναι εκείνοι που βιώνουν με αγωνία την καθημερινή τους παρουσία στη δουλειά, τους στοιχειώνει όταν είναι μακριά, τους αποδιοργανώνει στην καθημερινότητά τους. Μπορούν να κάνουν κάτι γι' αυτό; Πώς μπορούν να περιορίσουν, όσο γίνεται την εργασιακή ανασφάλεια; Πώς μπορούν να δαμάσουν το στρες;

Το καλύτερο όπλο απέναντι σε έναν φόβο είναι να τον αντιμετωπίσουμε, καθένας με τα δικά του μέσα, όσο πιο αποτελεσματικά γίνεται. Γιατί η ζωή, πάντα, συνεχίζεται.

Δυο χαρακτηριστικά περιστατικά

- Ο Φ. έμεινε άνεργος τον περασμένο χειμώνα. Δούλεψε σε μια εταιρεία πάρα πολλά χρόνια, είχε προσφέρει πολλά, τους είχε κάπως σαν «οικογένεια». Το βίωσε πολύ οδυνηρά, απορριπτικά, κλονίστηκε η υγεία του, ψυχικά και σωματικά. Παρόλο που ήταν από τους τυχερούς και βρήκε μέσα σε πέντε μήνες νέα δουλειά, η αγωνία της απολύτως γαντζώθηκε πάνω του και την κουβαλάει μαζί του στα νέα του καθήκοντα. Ανησυχεί συνεχώς ότι κάτι θα πάει στραβά και θα μείνει ξανά χωρίς δουλειά, δεν χάροκε τις διακοπές του γιατί ένοιωθε ότι έπρεπε να εργάζεται αντί να ...κάθεται! Η αγωνία και το στρες έχουν εγκατασταθεί για τα καλά στην καθημερινή του ζωή.

- Η Δ. εργάζεται σε μεγάλη εταιρεία στο χώρο της επικοινωνίας. Εδώ και δυο χρόνια παρακολουθεί ως αυτόπτης μάρτυρας έναν ξέφρενο χορό απολύτων, σε κάθε βαθμίδα της επιχείρησης. Σε μια μόνο μέρα είδε να φεύγουν τριάντα συνάδελφοι. Θυμάται ότι xτυπούσε το τηλέφωνο και μέχρι να το σπκώσει, κάθε φορά, σκεφτόταν: «τώρα ήρθε η σειρά μου». Σιγά-σιγά αυτή η αναταραχή και το άγχος έγιναν καθημερινή πραγματικότητα στο χώρο εργασίας. Μετά τις καλοκαιρινές διακοπές αναρωτιόταν αν θα έχει ακόμα δουλειά την επομένη που θα πήγαινε στο γραφείο. Νοιώθει συνεχώς ότι κάτι βαρύ κι απειλητικό κρέμεται πάνω από το κεφάλι της. Η χαρά της εργασίας και της δημιουργίας έχουν υπονομευθεί σημαντικά.

Τα δυο αυτά παραδείγματα συμπυκνώνουν, λίγο ως πολλύ, τα βιώματα χιλιάδων ανθρώπων που ζουν σε ένα επισφαλές περιβάλλον εργασίας και κοινωνικής ειρήνης. Ο τομέας της δουλειάς μας είναι ένας από τους δυο πιο σημαντικούς πόλους της ζωής μας: μας επιτρέπει να βρούμε τη θέση μας στην κοινωνική δομή, να έχουμε μια σχετική αυτονομία, να ολοκληρωθούμε, να αισθανόμαστε ότι είμαστε επιτυχημένοι. Για όλους αυτούς τους λόγους, ίσως κι άλλους τόσους που θα προσέθετε καθένας ξεχωριστά, η ύπαρξη της εργασίας στη ζωή μας είναι θεμελιώδης και αδιαμφισβήτητης αξίας. Σε μια

εποχή όμως που ο φόβος της ανεργίας είναι συνεχώς δίπλα μας, η ανάγκη να διατηρήσει κανείς τη θέση εργασίας του, παρά τις υποχρεώσεις ή τις δυσκολίες που συναντά στο οργανισμό ή την επιχείρηση που εργάζεται, γίνεται παράγοντας υπερβολικού άγχους, ακόμα και υποταγής. Στρες στην εργασία υπήρχε ανέκαθεν, ιδιαίτερα από το '90 και μετά που οι νέες μορφές εργασίας στόχευαν στη διαρκή αύξηση της παραγωγικότητας. Όμως, εκείνο το στρες έμοιαζε περισσότερο διαχειρίσιμο (ήταν σ' αλήθεια;) σε σχέση με τη σημερινή κατάσταση, που σημαδεύεται από την αγωνία της επόμενης μέρας.

Άλλοτε και τώρα

Πριν από την κρίση μιλούσαμε για την επιλογή του χώρου εργασίας, την ατμόσφαιρα, αν μας ταιριάζει ή όχι, αν είναι τοξική. Μιλούσαμε για τις επιλογές, τις δυνατότητες που είχαμε να αναζητήσουμε μια νέα θέση κάπου αλλού, πιο ταιριαστή με την προσωπικότητά μας. Θέματα που ανέπτυξε διεξοδικά η ψυχολογία της εργασίας, θέματα που σήμερα μοιάζουν πολυτελεία για την συντριπτική πλειοψηφία νέων και ωριμότερων ανθρώπων, που αισθάνονται στριμωγμένοι στην εργασιακή τους γωνιά. Κι επιπλέον, το δυσάρεστα διαμορφούμενο εργασιακό περιβάλλον δίνει στους περισσότερους ...«έντρομους» εργαζόμενους, όλο και πλιγότερη προσωπική ικανοποίηση, πλιγότερη αναγνώριση του έργου τους. Ο φόβος για το εργασιακό και, κατ' επέκταση, οικονομικό αύριο, μέσα σε ένα ασταθές και κλυδωνιζόμενο κοινωνικό ιστό δεν αφήνει περιθώρια: μοιάζει συχνά να έχει αποσυρθεί κάθε αίτημα βελτίωσης, αλλαγής, αναβάθμισης, ακύρωσης όποιας προσωπικής επιθυμίας.

Από τη μια, αυτή η απόσυρση εν μέρει νομιμοποιείται από τις κρίσιμες συνθήκες: όλοι έχουμε δεχθεί τροποποιήσεις -στον τρόπο δουλειάς μας, στην αρμοτίδη μας-, που μπορούν να ξεμπλοκάρουν την πορεία της ώστε να μην οδηγηθούμε σε αδιέξοδο. Αυτό είναι κομμάτι μιας ικανότητας προσαρμογής, σύμφυτης με το ανθρώπινο είδος, προσαρμογή που, όμως, δεν έχει την ίδια δυναμική σε κάθε υποκείμενο. Είναι οι αρκετοί άνθρωποι, για παράδειγμα, που βιώνουν με έναν τραυματικό τρόπο αυτές τις μεταβολές, λαμβάνοντάς τες πολύ προσωπικά σε ψυχικό επίπεδο, ως μια τιμωρία ασυνείδητη, που ίσως να τους άξιζε κιόλας. Αυτή η θέση μεγιστοποιεί την ασφάλεια στο εργασιακό (και όχι μόνο) πεδίο, καθώς και τον φόβο.

Ο φόβος, επίσης, νομιμοποιείται: για τους ανθρώπους σε εξαρτημένη εργασία, για τους ελεύθερους επαγγελματίες, πρόσφατα πλέον ακόμα και για τους μέχρι πρότινος μόνιμους δημόσιους. Το ταρακούνημα και οι άσχημες εκπλήξεις της κρίσης έφεραν τα πάνω-κάτω στον εργασιακό χώρτο. Πράγματα πρωτόγνωρα για τους περισσότερους, με αρνητικό πρόσημο.

*Η κα. Κ. Μαγγανά, είναι Ψυχολόγος - Ψυχοθεραπεύτρια, katmangana@ath.forthnet.gr

Οι αντιδράσεις αυτές είναι ανθρώπινες, φυσιολογικές και αναμενόμενες, αλλιώς δεν θα ήμασταν εμείς φυσιολογικοί! Εκείνο στο οποίο πρέπει να αντισταθεί κανείς είναι η εγκατάσταση της απόσυρσης και η πρωτάνευση του φόβου. Ακούω τις ενστάσεις: εύκολο να το λες, για πες μας πώς γίνεται όμως;

Συμφωνώ. Δεν είναι το πιο εύκολο πράγμα στον κόσμο. Δεν είναι, όμως, ακατόρθωτο. Κι όπως πάντα σχεδόν, όταν έχουμε να κάνουμε με ανθρώπινα συναισθήματα και καταστάσεις, εξαρτάται από πολλά. Προσωπική συγκρότηση, ψυχικές δεξιότητες, υποστηρικτικό περιβάλλον, πλαίσιο...

Αυτό που κάνει η κρίση της εργασίας, και γενικότερα κάθε κρίση, είναι ότι ανασύρει και φέρνει στο φως τα κομμάτια του εαυτού μας που είναι λιγότερο επεξεργασμένα, τραύματα που δεν έχουν φροντιστεί, φόβους που δεν έχουν τακτοποιηθεί. Όσο πιο βαθιά και ανέγγιχτα, όσο πιο δύσκολα, τόσο μεγαλύτερη και η έλλειψη αντοχής και ευελιξίας του ψυχισμού μας στις αναταράξεις. Ζητήματα αυτοεκτίμησης, σχέσεις με τους συνεργάτες που καθορίζονται από πολυπαραγοντικούς διαύλους επικοινωνίας, σχέσεις με τον εαυτό και την συγκρότησή του, συνδέσεις φοβικές και καταδικωτικά σενάρια, το ασυνείδητο αναδύεται με πολλούς και αλληλοκαλυπτόμενους τρόπους στον χώρο της εργασίας.

Πώς αντέδρασαν οι ήρωες των παραπάνω παραδειγμάτων;

- Ο Φ. δεν έχει άλλο χώρο αυτοπροσδιορισμού από εκείνον της δουλειάς του. Χωρίς αυτήν δεν είναι τίποτα, είναι τα πάντα για εκείνον. Ο αποχωρισμός, λοιπόν, ήταν σαν προδοσία από την ίδια του την οικογένεια, η οποία ήταν η δουλειά. Τα άλιτα ψυχικά ζητήματά του ήταν αυτά τα αδύναμα, τραυματικά κομμάτια που έκαναν αφόρητο τον ψυχικό πόνο και βοήθησαν να εγκατασταθεί σε τέτοιο μέγεθος ο φόβος της απόλυσης στην επόμενη δουλειά, στην οποία παρόλα αυτά τα πάει καλά... Οι επιδόσεις του, όμως, δεν έχουν καταφέρει, ακόμα, να κάνουν ελέγχιμο το στρες και την αγωνία.

- Η Δ., από την άλλη, με πιο συγκροτημένο Εγώ και θετικά βιώματα, επιθυμεί χαρά και δημιουργικότητα στη δουλειά της. Αυτά έχουν διαταραχθεί, χωρίς να παραγγωρίζει το οικονομικό σκέλος. Αυτό που την προβληματίζει είναι το πώς θα νοιώθει καλύτερα στο χώρο εργασίας, σποκώνοντας ευκολότερα το απειλητικό βάρος που δεν αφήνει την δουλειά της να ανθίσει. Παράλληλα, αποφάσισε να βελτιώσει το κομμάτι που την αφορά, να διατηρήσει τις καλές σχέσεις με τους προϊσταμένους της, να κάνει έρευνα αγοράς (όσο υπάρχει!) και να αναζητήσει διεξόδους σε επιμόρφωση που θα την κάνουν στο μέλλον πιο ανταγωνιστική. Η κινητοποίηση αυτή βοηθά στον έλεγχο του στρες και κάνει την ίδια να νοιώθει ότι υπάρχει ροή στην εργασιακή της κατάσταση. Η Δ. έχει μια πιο θετική στάση απέναντι στο φόβο, χωρίς να σημαίνει ότι είναι ατρόμητη! Είναι προφανές πως δεν ταυτίζει τη δουλειά της με όλο της το είναι και έχει συνείδηση των δεξιοτήτων και των προσόντων της.

Η δουλειά σας τείνει να εξελιχθεί σε «κινούμενη άμμο»;

Για να μνη βουλιάξετε, κυρίως ψυχικά, και να περάσετε

όσο πιο καλά μπορείτε αυτή τη φάση, χρειάζεται προσοχή και ανασυγκρότηση.

☞ Όσο είστε στη δουλειά, συγκεντρωθείτε! Η σκέψη της απόλυσης, ο φόβος και το «άδειασμα» που την συνοδεύουν αν γίνει έμμον ιδέα, ή κυριεύσει την απασχόλησή σας, μπορεί να ατονήσει και να φθείρει και την ποιότητα της δουλειάς σας, εκτός από την διάθεσή σας. Φοβάστε ότι μπορεί να απολυθείτε αλλά ακόμα δουλεύετε, μπορεί και να μνη απολυθείτε ποτέ. Δώστε νόνμα σε αυτό που κάνετε εδώ και τώρα. Ενισχύστε τις δεξιότητές σας, φροντίστε αυτά που μπορείτε να ελέγχετε και αποδεχθείτε ότι κάποια άλλα είναι πέραν του πεδίου ελέγχου σας. Η ζωή συνεχίζεται ακόμα και στις πιο αντίδοτες συνθήκες και πρέπει να της δίνουμε ένα νόμημα.

☞ Αναζητήστε σημεία σταθερότητας στη ζωή σας, που δεν περιορίζονται στον τομέα της εργασίας. Η δουλειά δεν είναι η ζωή μας όλη, είναι ένα σημαντικό κομμάτι της. Ένα καλό υποστηρικτικό περιβάλλον, οι δικοί σας άνθρωποι, είτε φίλοι είτε συγγενείς, μπορούν να σας στηρίζουν ψυχικά και να σας αποφορίζουν στις δύσκολες εντάσεις. Κι όταν μπορούμε να αποφορίστούμε, μπορούμε να πάρουμε ανάσες και να δούμε τα πράγματα με άλλο μάτι. Μπορούμε να λειτουργήσουμε καλύτερα και στον εργασιακό μας χώρο, όσο κι αν οι αιχμορές γωνίες μας τρομάζουν.

☞ Αναζητήστε σημεία σταθερότητας και εσωτερικά, στον ίδιο σας τον εαυτό. Αν χρειάζεστε βοήθεια ειδικού, ζητήστε την, μνη αφήστε τον εαυτό σας να εγκλωβίστε. Βρείτε σημεία αναφοράς που σας στηρίζουν μέσα σας και γύρω σας, ώστε να μνη νοιώθετε μονίμως υπό απειλή. Το παρακάτω ίσως ακουστεί μάλλον ρομαντικό, δεν είναι όμως: η ζωή, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, ακόμα και στα δύσκολα, στηρίζει εκείνους που της έχουν εμπιστούν. Και κάθε άνθρωπος πρέπει να κάνει τη δική του ψυχική πορεία για να αποκτήσει έναν δεσμό εμπιστοσύνης με τη ζωή.

☞ Μνη παραμελείτε και μνη στριμώχνετε κι άλλο τον εαυτό σας. Είμαστε όλοι ήδη αρκετά στριμωγμένοι, οφείλουμε να δείξουμε την αγάπη προς τον εαυτό μας, φροντίζοντάς τον. Αποσυνδεθείτε για ορισμένες ώρες μετά τη δουλειά, το σαββατοκύριακο, κάνοντας πράγματα που σας ευχαριστούν, σας διώχνουν τις βαριές σκέψεις, σας αναζωγονούν. Αν αυτά μέχρι τώρα σας στοίχιζαν κάτι παραπάνω, ποτέ δεν είναι αργά να εκπλαγείτε με την ευελιξία σας να αναθεωρήσετε, να ανακαλύψετε ότι υπάρχουν πολλά να κάνει κανείς για να διώξει το άγχος και τη στενοχώρια, που κοστίζουν τίποτα ή ελάχιστα. Προσφερθείτε να βοηθήσετε κάποιον δικό σας, περπατήστε, κάντε ένα σπορ σε ανοιχτούς χώρους, διαβάστε, μιλήστε με τους αγαπημένους σας, παίξτε με τα παιδιά σας, τα ανύψια σας, τα παιδιά των φίλων σας, ενισχύστε τους ανθρώπους δεσμούς σας... Μέσα σε τόσο δύσκολους καιρούς είναι πολύ σπουδαίο να δίνουμε και να παίρνουμε στιγμές χαράς με τους ανθρώπους που είναι σημαντικοί για εμάς. Είναι αυτό που υφαίνει ένα δίκτυο προστασίας και υποστήριξης από άνθρωπο σε άνθρωπο, κάτι που μοιάζει να το είχαμε αμελήσει στις «χρυσωμένες» μας εποχές, αν όχι εντελώς ξεχάσει....!

4 Φεβρουαρίου 2014: Παγκόσμια Ημέρα Καρκίνου με σύνθημα «Απομυθοποιήστε τον καρκίνο»

Η Ένωση για τον Διεθνή Έλεγχο του Καρκίνου (UICC: Union for International Cancer Control), που εδρεύει στη Γενεύη της Ελβετίας, όρισε το 2008 την 4η Φε-

βρουαρίου κάθε έτους ως Παγκόσμια Ημέρα Καρκίνου. Το φετινό σύνθημα της ημέρας είναι: «Απομυθοποιήστε τον καρκίνο».

Στο πλαίσιο της Ημέρας, η Βρετανική Εταιρεία Επαγγελματικής Υγιεινής (BOHS: British Occupational Hygiene Society) προωθεί πρωτοβουλία της με σύνθημα «“Σχεδόν όλοι” οι επαγγελματικοί καρκίνοι μπορούν να προληφθούν». Σχολιάζοντας την Ημέρα η Εταιρεία τονίζει «τον απαράδεκτα υψηλό αριθμό θανάτων εξαιτίας των επαγγελματικών καρκίνων».

Πόσοι, όμως, καρκίνοι οφείλονται στην επαγγελματική έκθεση κάθε χρόνο στη Βρετανία;

Η πιο πρόσφατη εκτίμηση που δημοσιεύθηκε από την Υπηρεσία για την Υγεία και την Ασφάλεια του Ηνωμένου Βασιλείου (HSE: Health and Safety Executive) είναι ότι περίπου 13.500 νέες περιπτώσεις καρκίνου οφείλονται κάθε χρόνο στην εργασία και οδηγούν σε περίπου 8.000 θανάτους. Τα στοιχεία αυτά, όμως, υποτιμούν τον πραγματικό αριθμό των κρουσμάτων. Το να δώσει κανείς έναν αριθμό για τις αιτίες οποιουδήποτε καρκίνου μπορεί να είναι πολύ δύσκολο, αφού δεν μπορεί να πει με σιγουριά ποια είναι η ακριβής αιτία για κάθε έναν απ' αυτούς. Αν ένας οικοδόμος αναπτύξει καρκίνο του δέρ-

ματος, αυτό μπορεί να οφείλεται είτε στην εργασία του, είτε πάγω της έκθεσής του στον ήλιο κατά τη διάρκεια των διακοπών του.

Μερικές φορές, η συσχέτιση μεταξύ ενός συγκεκριμένου καρκίνου και μιας χημικής ουσίας ή σκόνης αποτελεί απλώς μια υποψία και όχι αποδεδειγμένο γεγονός.

Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε εκτίμηση του αριθμού των επαγγελματικών καρκίνων είναι πιθανόν να είναι υποτιμημένη και, ίσως, σε σημαντικό βαθμό.

Τα στοιχεία που δίνει το HSE βασίζονται σε εκτιμήσεις έκθεσης σε δεδομένους και πιθανούς καρκινογόνους παράγοντες, όπως αυτοί προσδιορίζονται από το Διεθνές Γραφείο για την Έρευνα του Καρκίνου (International Agency for Research on Cancer) και δεν συμπεριλαμβάνουν ύποπτα καρκινογόνα. Επίσης, οι αριθμοί δεν συμπεριλαμβάνουν θανάτους από καρκίνο που οφείλεται στο αλκοόλ και το κάπνισμα μεταξύ ανθρώπων που πίνουν και καπνίζουν πάγω του στρες από την εργασία τους.

Τα παραπάνω στοιχεία δημοσίευσε το HSE το 2011. Το Συνέδριο των Εργατικών Συνδικάτων του Ηνωμένου Βασιλείου (TUC: Trades Union Congress) εκτιμά ότι ο αληθινός αριθμός κρουσμάτων είναι πιθανό να ανέρχεται σε περίπου 20.000 το χρόνο.

Τί προκαλεί τους επαγγελματικούς καρκίνους:

Τα τρία τέταρτα όλων των καρκίνων οφείλονται μόνον σε πέντε καρκινογόνους παράγοντες: στον αμιάντο, στην εργασία με βάρδιες, στα ορυκτέλαια, στον ήλιο και στο κρυσταλλικό διοξείδιο του πυριτίου (χαλαζία).

Καρκινογόνα	Αριθμός
Αμιάντος	4.216
Εργασία σε βάρδιες	1.957
Ορυκτέλαια	1.722
Ηλιακή ακτινοβολία	1.541
Κρυσταλλικό διοξείδιο του πυριτίου	907
Καυσαέρια Diesel	801
Πίσσες	475
Ελαιοχρωματιστές*	437
Διοξίνες	316
Πλαθητικό κάπνισμα	284
Ραδόνιο	209
Οξυγονοκολλητές*	175

*Οι ελαιοχρωματιστές και οι οξυγονοκολλητές μπορεί να εκτίθενται σε μια ποικιλία καρκινογόνων παραγόντων. Για τον λόγο αυτόν κατατάσσονται ως επαγγελματική ομάδα.

Πηγές: <http://www.bohs.org/worldcancerday/>

<http://www.tuc.org.uk/workplace-issues/health-and-safety/chemicals-and-dust/occupational-cancers-figures>

<http://www.hazards.org/cancer/>

<http://www.hse.gov.uk/>

Ποιοι είναι οι συνηθέστεροι τύποι επαγγελματικού καρκίνου;

Οι πινέυμονες είναι το πιο τρωτό σημείο του σώματός μας στην προσβολή από καρκίνο. Ο καρκίνος του πνεύμονα και το μεσοθηλίωμα είναι υπεύθυνοι σχεδόν για τις μισές διαγνώσεις όλων των καρκίνων. Είναι όμως υπεύθυνοι για περίπου το 80% των θανάτων. Γι' αυτό και ο έλεγχος της σκόνης και του καπνού που αναπνέουμε είναι τόσο σημαντικός.

Τύπος καρκίνου	Κρούσματα	Θάνατοι
Καρκίνος πνεύμονα	5.442	4.745
Καρκίνος δέρματος (εκτός μελανώματος)	2.862	23
Καρκίνος μαστού	1.969	555
Μεσοθηλίωμα	1.937	1.937
Καρκίνος ουροδόχου κύτσεως	550	245
Καρκίνος οισοφάγου	188	184
Καρκίνος στομάχου	157	108
Mn-Hodgkin λέμφωμα	140	57
Καρκίνος ρινικής κοιλότητας	126	38

Σε ποιούς τομείς εμφανίζονται επαγγελματικοί καρκίνοι;

Ο τομέας των κατασκευών παρουσιάζει έναν αναλογικά πολύ υψηλότερο αριθμό ανθρώπων στους οποίους διαγιγνώσκεται επαγγελματικός καρκίνος. Οι βασικές αιτίες ανάπτυξης των καρκίνων αυτών είναι ο αμιάντος, ο ήλιος και το ελεύθερο κρυσταλλικό διοξείδιο του πυριτίου. Στην κατασκευαστική βιομηχανία η βασική αιτία είναι τα ορυκτέλαια, τα οποία ενοχοποιούνται για περίπου τους μισούς θανάτους από επαγγελματικό καρκίνο. Οι εργάτες μετάλλου είναι οι επαγγελματική ομάδα που απειλείται περισσότερο, καθώς επίσης οι τυπογράφοι και όλοι οίσοι εργάζονται με ορυκτέλαια. Στον τομέα των υπηρεσιών, η σημαντικότερη αιτία επαγγελματικού καρκίνου είναι η εργασία σε βάρδιες, παρότι ο αμιάντος και τα καυσαέρια ντίζεται είναι, επίσης, σημαντικά προβλήματα.

Πιλοτικό σχέδιο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων μεγαλύτερης πλικίας

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει συνάψει συμφωνία ανάθεσης με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA) για ένα πιλοτικό σχέδιο που αφορά στην υγεία και την ασφάλεια των

εργαζομένων μεγαλύτερης πλικίας. Στο πλαίσιο αυτής της συμφωνίας ο EU-OSHA θα συνδράμει την Επιτροπή στην υλοποίηση σχετικού αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το πιλοτικό σχέδιο ξεκίνησε τον Ιούνιο

του 2013 και θα ολοκληρωθεί στα τέλη του 2015.

Το σχέδιο με τίτλο Safer and healthier work at any age - occupational safety and health (OSH) in the context of an ageing workforce (Μεγαλύτερη ασφάλεια και υγεία στην εργασία σε κάθε ηλικία - επαγγελματική ασφάλεια και υγεία (EAY) στο πλαίσιο του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού) στοχεύει στην αξιοθέληση των προσαπαιούμενων για τις στρατηγικές και τα συστήματα της EAY ώστε να λαμβάνεται υπόψη το γηράσκον εργατικό δυναμικό και να εξασφαλίζεται καλύτερη πρόληψη για όλους καθόλου τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου. Τα αποτελέσματα θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη πολιτικής και θα παράσχουν παραδείγματα επιτυχών και καινοτόμων πρακτικών. Με αυτόν τον τρόπο, το σχέδιο επιδιώκει να αναδείξει τί γίνεται σωστά και τί πρέπει να γίνει ή να τεθεί σε προτεραιότητα, καθώς και να καταδείξει τους βασικούς παράγοντες που συμβάλλουν στην επιτελούργηση ανασχετικά στην υλοποίηση των πολιτικών πρωτοβουλιών στον εν λόγω τομέα. Το σχέδιο βασίζεται στο ήδη υπάρχον έργο που υλοποιείται στον τομέα της βιώσιμης εργασίας στην ΕΕ, όπως για παράδειγμα αυτό του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound).

Το σχέδιο εξετάζει:

- τις πολιτικές, τις στρατηγικές, τα προγράμματα και τις δράσεις της EAY αναφορικά με τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας στα κράτη μέλη της ΕΕ και όχι μόνο
- τις πολιτικές, τις στρατηγικές και τις δράσεις σχετικά με την απασχόληση στην επαγγελματική ζωή στα κράτη μέλη της ΕΕ και όχι μόνο
- περιπτωσιολογικές μελέτες προγραμμάτων και πρωτοβουλιών υποστήριξης στο χώρο εργασίας
- απόψεις ενδιαφερομένων για την EAY, εργοδοτών, εργαζομένων και εκπροσώπων εργαζομένων που αντικατοπτρίζουν τις εμπειρίες, τα κίνητρα, τις ανάγκες και τις δυσκολίες που καλούνται να αντιμετωπίσουν
- εργαλεία και καθοδήγηση που συνδράμουν τους χώρους εργασίας στη διαχείριση της EAY όσον αφορά το γηράσκον εργατικό δυναμικό
- ζητήματα σχετικά με το φύλο.

Στις 2 Δεκεμβρίου 2015 θα πραγματοποιηθεί απογευματινή συνεδρίαση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο πλαίσιο της οποίας θα παρουσιαστεί έκθεση προόδου. Προγραμματίζεται επίσης διάσκεψη τον Ιούνιο του 2015, προκειμένου να παρουσιαστεί και να συζητηθεί το σχέδιο τελικής έκθεσης, καθώς επίσης τα πορίσματα και οι προτάσεις που περιλαμβάνει σχετικά με την πολιτική και την πρακτική.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας διατείθενται στην πλεκτρονική διεύθυνση: https://osha.europa.eu/el/priority_groups/ageingworkers

Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινότητων της 29.02.2012, Κεφάλαιο 0404—Απασχόληση, κοινωνική αλληλεγγύη και ισότητα των φύλων, II/230 - II/231 και είναι διαθέσιμη στην πλεκτρονική διεύθυνση:

Official Journal
of the European Union
L 56

English edition
Legislation
Volume 55
29 February 2012

Contents

1 Legislative acts

BUDGETS

European Parliament

2012/70/EU, Euratom:

* Definitive adoption of the European Union's general budget for the financial year 2012 .....

Volume I
Price of OJ L 56: EUR 15

EN

Acts whose titles are printed in light type are those relating to day-to-day management of agricultural matters, and are generally valid for a limited period.
The titles of all other acts are printed in bold type and preceded by an asterisk.

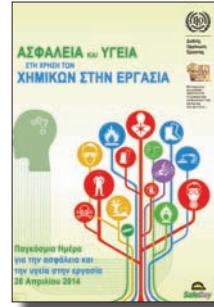
http://bookshop.europa.eu/en/official-journal-of-the-european-union-l-56-29.02.2012-pbFXAL12056-downloads/FX-AL-12-056-EN-C/FXAL12056ENC_002.pdf?File Name=FX AL 12 056 ENC _002.pdf&SKU=FXAL12056ENC_PDF&CatalogueNumber=FX-AL-12-056-EN-C

Πηγή: <https://osha.europa.eu/el/teaser/ep-osh-project-ageing-workers>

28 Απριλίου 2014: Παγκόσμια Ημέρα για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) ανακοίνωσε το θέμα της Παγκόσμιας Ημέρας για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία για τη φετινή χρονιά: «Ασφάλεια και υγεία στην χρήση χημικών στην εργασία». Δημοσίευσε, επίσης, την ετήσια Έκθεση και την αφίσα.

Περισσότερα: http://www.ilo.org/safework/info/publications/WCMS_235085/lang--en/index.htm

ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑ

Ποιοί είναι οι κοιλασμένοι;

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Απόσπασμα από το βιβλίο του αμερικανού γεωγράφου Ντέιβιντ Χάρβεϊ (David Harvey) «Το αίνιγμα του κεφαλαίου και οι κρίσεις του καπιταλισμού», πρώτη αμερικανική έκδοση 2010, ελληνική έκδοση: Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 2011, μετάφραση: Πέτρος Χατζόπουλος, σελ. 237 - 239.

Υπάρχουν δύο ευρείες πτέρυγες των στερημένων και των απλοτριωμένων. Από τη μία είναι αυτοί που τους αφαιρέθηκαν οι καρποί των δημιουργικών τους δυνάμεων σε μια εργασιακή διαδικασία υπό τις προσταγές του κεφαλαίου ή ενός καπιταλιστικού κράτους. Κι έπειτα είναι να εκείνοι που έχουν στερηθεί τους πόρους τους, την πρόσβασή τους στα βιοτικά μέσα, την ιστορία τους, τον πολιτισμό και μορφές της κοινωνικότητάς τους, προκειμένου να κάνουν χώρο (ορισμένες φορές κυριολεκτικά) για τη συσσώρευση κεφαλαίου.

Η πρώτη κατηγορία θυμίζει τη μαρξιστική φιγούρα των προλεταρίων υπηκόων που μοχθούσαν με όλες τις δυνάμεις τους για να απελευθερωθούν από τα δεσμά τους, καθιστώντας εαυτούς εμπροσθοφυλακή στην αναζήτηση για τη σοσιαλισμού ή κομμουνισμού. Οι εργάτες των εργοστασίων και των ορυχείων του βιομηχανικού καπιταλισμού ήταν εκείνοι που είχαν το μεγαλύτερο ειδικό βάρος. Αυτό συνέβαινε διότι οι συνθήκες εκμετάλλευσής τους ήταν δραματικά προφανείς, τόσο στους ίδιους όσο και σε όποιον διάβαινε τις πύλες του εργοστασίου ή κατέβαινε στο ορυχείο. Επιπλέον, η συγκέντρωσή τους σε κοινούς χώρους διευκόλυνε την άνοδο της ταξικής συνείδησης και την οργάνωσή τους σε μια συλλογική δράση. Τέλος, διέθεταν τη συλλογική δύναμη να ανακόψουν την πορεία του καπιταλισμού παρακρατώντας το μόχθο τους.

Αυτή η εμμονή στην εργοστασιακή εργασία ως τόπο της «αληθινής» ταξικής συνείδησης και επαναστατικής πάλης των τάξεων ήταν ανέκαθεν πολύ περιορισμένη, αν όχι παραστρατημένη (διότι και οι αριστεριστές έχουν

λανθασμένες ιδέες!). Όσοι εργάζονται σε δάσον και χωράφια, στους «κανεπίσημους τομείς» του μεροκάματου, σε βιοτεχνίες-παράγκες, σε υπηρεσίες του εσωτερικού ή στον τομέα των υπηρεσιών γενικότερα, και ο ακανής στρατός χειρωνακτών που απασχολούνται στην παραγωγή χώρου και οικοδομημένου περιβάλλοντος, ή στα χαρακώματα (συχνά κυριολεκτικά) της αστικοποίησης, δεν μπορούν να θεωρούνται υποδεέστεροι. Δουλεύουν υπό διαφορετικές συνθήκες (συχνά πρόκειται για χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας, προσωρινές και χωρίς καμία ασφάλεια, όπως στην περίπτωση των οικοδομικών έργων και της αστικοποίησης). Η κινητικότητά τους, ο χωρικός διασκορπισμός τους και οι εξατομικευμένες συνθήκες εργασίας τους μπορεί να καθιστούν πιο δύσκολη τη συγκρότηση ταξικής αληθηγγύης ή την ίδρυση συλλογικών οργανωτικών δομών. Η πολιτική τους παρουσία συχνά χαρακτηρίζεται από αυθόρυμπες αναταραχές και εξεγέρσεις (όπως αυτές που συνέβησαν στα παρισινά πρόστια, ή εκείνες των piqueteros -διαδηλωτών- που ξέσπασαν σε ένα κύμα αντίδρασης στην Αργεντινή, μετά την οικονομική κατάρρευση της το 2001), παρά από κάποια επιτακτική οργανωτικότητα. Ωστόσο, έχουν καθ' όλα συναίσθηση των συνθηκών εκμετάλλευσής τους και είναι βαθιά αποξενωμένοι εξαιτίας της επισφαλούς ύπαρξης τους, απλά και ανταγωνιστικοί στη συχνά βάναυση αστυνόμευση της καθημερινότητάς τους από την κρατική εξουσία.

Αναφερόμενοι πλέον συχνά ως «πρεκαριάτο» (εκ του λατινικού precarius, που σημαίνει επίφοβος, επισφαλής, εξαιτίας του μετέωρου και ασταθούς χαρακτήρα

της απασχόλησης και του τρόπου ζωής τους), οι εργάτες αυτοί συνιστούσαν ανέκαθεν μεγάλο τομέα του συνολικού εργατικού δυναμικού. Στον προηγμένο καπιταλιστικό κόσμο έχουν προβληθεί ακόμα περισσότερο τα τελευταία 30 χρόνια, εξαιτίας των απλαγών στις εργασιακές σχέσεις που επιβλήθηκαν από τη νεοφιλελεύθερη επαρική αναδιαμόρφωση και αποβιομηχάνιση.

Είναι λάθος να αγνοούμε τις μάχες όπων αυτών των εργατών. Πολλά από τα επαναστατικά κινήματα στην ιστορία του καπιταλισμού υπήρξαν ευρέως αστικά και όχι αυστηρά βασισμένα σε εργοστάσια (οι επαναστάσεις του 1848 σε όλη την Ευρώπη, η Παρισινή Κομμούνα του

1871, η επανάσταση της Αγίας Πετρούπολης το 1917, η γενική απεργία του Σιάτη το 1918, η εξέγερση στο Τουκουμάν το 1969, καθώς επίσης στο Παρίσι, στην Πόλη του Μεξικού και στην Μπανγκόκ το 1968, η Κομμούνα της Σαγκάνης το 1967, η Πράγα το 1989, το Μπουένος Άιρες το 2001-2002, και η λίστα συνεχίζεται). Ακόμα και όταν υπήρχαν κομβικής σημασίας κινήματα στα εργοστάσια (η απεργία στο Φλιντ του Μίσιγκαν το 1937, ή τα εργατικά συμβούλια του Τορίνο τη δεκαετία του '20), η οργανωμένη στήριξη των γειτόνων έπαιξε μεγάλο, αν και συνήθως αφανή ρόλο, στην πολιτική δράση (όπως οι ομάδες υποστήριξης γυναικών και ανέργων στο Φλιντ και τα κοινόχρονα «σπίτια του λαού» στο Τορίνο).

Εικόνα 1: Εργοστάσιο παραγωγής πολύτρινων στην πόλη Shenzhen της Κίνας.

Εικόνα 2: Αναζήτηση εργασίας στους δρόμους της Shenzhen από κατοίκους της πόλης και εσωτερικούς μετανάστες.

Η παραδοσιακή αριστερά έσφαλε καταφανώς αγνοώντας τα κοινωνικά κίνηματα που δραστηριοποιούνταν έξω από τα εργοστάσια και τα ορυχεία. Η ταξική συνείδηση παράγεται και αρθρώνεται τόσο στους δρόμους, στα μπαρ, τις παμπ, σε κουζίνες, παρεκκλήσια, κοινωνικά κέντρα και αυλές σπιτιών σε εργατικές συνοικίες όσο και στα εργοστάσια. Τα δύο πρώτα θεσπίσματα των Παρισινών κομμουνάρων το 1871 ήταν, γεγονός πολύ ενδιαφέρον, η άρση της νυχτερινής εργασίας στους φούρνους

(ζήτημα εργασιακής διαδικασίας) και το χρεοστάσιο στα ενοίκια (ζήτημα αστικής καθημερινότητας). Η πόλη είναι τόπος ταξικών κινημάτων, όπως και το εργοστάσιο, και πρέπει να εστιάσουμε και τη δική μας προσοχή του-λάχιστον σε αυτό το επίπεδο και σε αυτή την κλίμακα πολιτικής οργάνωσης και πρακτικής, σε συμμαχία με το ευρύ φάσμα επαρχιακών και αγροτικών κινημάτων, εάν πρόκειται να κατασκευαστεί η όποια μεγάλη συμμαχία που θα φέρει την επανάσταση και την αλλαγή.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Σπουδαία βρετανική τιμητική διάκριση σε Έλληνα γιατρό

Ο Δρ Θεόδωρος Β. Μπάζας, Διδάκτωρ Ιατρικής, Ειδικός Ιατρός της Εργασίας εκλέχτηκε τον Ιανουάριο του 2014, Εταίρος [Fellow], δηλαδή Ανώτερο Μέλος, της Σχολής [Faculty] Ιατρικής της Εργασίας του Βασιλικού Κολεγίου Ιατρών του Λονδίνου [Royal College of Physicians of London], «για τη σπουδαία συμβολή του στην ειδικότητα της ιατρικής της εργασίας», όπως αναφέρεται στην Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Σχολής. Είναι ο πρώτος Έλληνας ιατρός, στον οποίο απονέμεται αυτή η τιμητική διάκριση, που αντανακλά στην Ελλάδα και στην ελληνική ιατρική της εργασίας.

Η εν λόγω Σχολή δεν είναι επιστημονική εταιρεία, αλλά αναγνωρισμένος από το κράτος ανεξάρτητος Οργανισμός, που ορίζει και αναθεωρεί τις ελάχιστες προ-ϋποθέσεις [standards], που απαιτούνται στο Ηνωμένο Βασίλειο για το διορισμό ιατρού σε θέση ειδικευομένου στην ιατρική της εργασίας, για την απόκτηση του τίτλου της ειδικότητας της ιατρικής της εργασίας, διεξάγει εξετάσεις για την απόκτηση των σχετικών επαγγελματικών τίτλων, υποστηρίζει ή απορίπτει τις αιτήσεις για έγκριση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις θέσεις ειδίκευσης και για έγκριση των θέσεων ειδίκευσης στην ιατρική της εργασίας, εκπονεί δεσμευτικές οδηγίες για την επαρκή άσκηση της ειδικότητας της ιατρικής της εργασίας, διαχειρίζεται Σχήμα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, εισηγείται σχετικά με την ύπαρξη ή την απουσία της επαγγελματικής επάρκειας ειδικών ιατρών της εργασίας όταν κρίνεται από το (κρατικό) Γενικό Ιατρικό Συμβούλιο η επαναπιστοποίηση της αδείας ασκήσεως του ιατρικού επαγγελματος ανά πενταετία, εκπονεί συστάσεις για την ιατρική της εργασίας προς τις Ιατρικές Σχολές των Βρετανικών πανεπιστημίων και την κυβέρνηση. Σε αντιδιαστολή με τα άλλα Βασιλικά Κολλέγια (π.χ. των χειρουργών), για την απονομή του τιμητικού τίτλου του Εταίρου αυτή η Σχολή (όπως αναφέρεται στους κανονισμούς της) δεν κρίνει ως προσόν την πολυετή άσκηση της ειδικότητας ή απλώς τη δημοσίευση πολλών επιστημονικών εργασιών (που θεωρείται ως αυτονότητα δραστηριότητα όταν κάποιος είναι Καθηγοπήτης Πανεπιστημίου). Για την απονομή του πρέπει να πληρούνται προκαθορισμένα, αντικειμενικά κριτήρια που τεκμηριώνουν τη σημαντική συμβολή του τιμώμε-

νου ιατρού στην πρακτική άσκηση και στην επιστημονική εξέλιξη της ειδικότητας σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο.

Ο Δρ Θεόδωρος Μπάζας είναι ο Εκπρόσωπος της Διεθνούς Επιτροπής Ιατρικής και Υγειεινής της Εργασίας για την Ελλάδα, Κριτής Διατριβών των ιατρών που ειδικεύονται στην ιατρική της εργασίας στο Ηνωμένο Βασίλειο (στην προαναφερόμενη Σχολή [Faculty] Ιατρικής της Εργασίας, όπου εκλέχτηκε Εταίρος), Μέλος της Επιτροπής Υγείας και Πρόνοιας και Υπεύθυνος του Γραφείου Υγειεινής της Εργασίας του Δήμου Φιλοθέης Ψυχικού.

Ο Δρ Θεόδωρος Μπάζας διετέλεσε μόνιμος Περιφερειακός Σύμβουλος του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας του ΟΗΕ (ως διεθνής δημόσιος υπάλληλος με βαθμό ισότιμο Πρέσβεως Πληρεξούσιου Υπουργού Β'), υψηλόβαθμο, μόνιμο ιατρικό στέλεχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ε.Ε.) στο Κοινό Κέντρο Έρευνας της Ε.Ε.

στην Ιταλία, Διευθυντής Ιατρικής της Εργασίας Υγειονομικής Περιφέρειας της (κρατικής) Εθνικής Υπηρεσίας Υγείας [National Health Service] στο Λονδίνο, πρώτος Λέκτορας Ιατρικής της Εργασίας στην Ιατρική Σχολή του Νοσοκομείου St Thomas's του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, Τακτικό Μέλος, της Σχολής [Faculty] Ιατρικής της Εργασίας του Βασιλικού Κολεγίου Ιατρών του Λονδίνου [Royal College of Physicians of London], πρώτος Συντονιστής Προγράμματος του (διμερούς) Ελληνικού Ινστιτούτου Υγειείνης και Ασφάλειας της Εργασίας, Μέλος (και Συντονιστής) της Επιτροπής Ιατρικής της Εργασίας, Μέλος του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας του ελληνικού

Υπουργείου Υγείας, Καθηγητής Επαγγελματικής και Βιομηχανικής Υγειείνης στην Ανωτέρα Σχολή Νοσηλευτιών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, Διευθυντής Ιατρικής της Εργασίας μεγάλων ιδιωτικών επιχειρήσεων. Οι επιστημονικές του δημοσιεύσεις (σε ξένα περιοδικά) αναφέρονται από ξένους συγγραφείς περισσότερες από 120 φορές στο αμερικανικό Βιβλίο Επιστημονικών Αναφορών (Science Citation Index, Web of Science). Βιβλία του περιλαμβάνονται στις συλλογές Βιβλιοθηκών Πλαγκοσμίων και Ευρωπαϊκών Οργανισμών, κρατικών ινστιτούτων και πανεπιστημίων, στην Ευρώπη, την Αμερική και την Ασία.

Μνήμη Γιάννη Κωνσταντινίδη

Ο Γιάννης Κωνσταντινίδης γεννήθηκε το 1945 στην Νίκαια, από γονείς Μικρασιάτες. Αποφοίτησε από τη Σχολή Μηχανικών Μεταπλοκών - Μεταπλούργων του ΕΜΠ το 1971. Αρχικά εργαστήκε ως Μηχανικός Μεταπλοκών στην εξόρυξη μεταπλευμάτων σιδηρονικελίου και ως Μεταπλούργος στην παραγωγή σιδήρου και καλωδίων. Η κύρια εργασιακή του πορεία συνδέθηκε με το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταπλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ) από το οποίο και συνταξιοδοτήθηκε το 2010. Υπηρέτησε, επίσης, επί σειρά ετών ως σύμβουλος επί εξορυκτικών θεμάτων στο Υπουργείο Βιομηχανίας. Το κομβικότερο σημείο στην επαγγελματική του ζωή αποτέλεσε η εκπροσώπηση των εργαζομένων του εξορυκτικού κλάδου διατελέοντας Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Μεταπλωρύχων Επλάδας με επαναλαμβανόμενες θητείες μέχρι και τη συνταξιοδότησή του.

Ιδιαίτερη ενασχόλησή του ήταν τα θέματα υγειείνης και ασφάλειας των εργαζομένων έχοντας ορισθεί από τη ΓΣΕΕ ως εθνικός εκπρόσωπος των εργαζομένων στα σχετικά όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ήτοι στο Μόνιμο Όργανο για την Ασφάλεια και Υγεία των Εργαζομένων στα Μεταπλεία, Ορυχεία και λοιπές Εξορυκτικές Βιομηχανίες και στη συνέχεια στη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία.

Η δραστηριότητά του επεκτάθηκε με συνεργασίες στο ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. αλλά και στο Τεχνικό Επιμελητήριο Επλάδας (ΤΕΕ), το οποίο το 2005 τον όρισε μέλος της Μόνιμης Επιτροπής για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία και αναπληρωματικό εκπρόσωπο στο Συμβούλιο Υγειείνης και Ασφάλειας της Εργασίας (ΣΥΑΕ) του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Ήταν πατέρας δύο παιδιών και παππούς τεσσάρων εγγονών. Ο Γιάννης Κωνσταντινίδης ήταν σεμνός, συνεπής, πιστός στις ιθικές του αξίες και πάντα χαμογελαστός.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. εκφράζει τη θλίψη και τη συγκίνησή του για τον θάνατο του Ιωάννη Κωνσταντινίδη, Μεταπλειολόγου Μηχανικού, που με ήθος και επαγγελματική συνείδηση εργάστηκε ακούραστα εδώ και πολλές δεκαετίες για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία.

Τον αποχαιρετούμε με βαρύ πένθος και τιμούμε την προσφορά του στην Υ.Α.Ε.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο:

Θ.Κ. Κωνσταντινίδης
Ειδικός Ιατρός Εργασίας
Πρόεδρος ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Νομοθετικές εξελίξεις

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Καψάλη

Υ.Α. οικ. 171331/2013 (ΦΕΚ 2932/Β' /20.11.2013)

▼ Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ) για έργα και δραστηριότητες της Κατηγορίας Β της 12ης Ομάδας «Ειδικά έργα και δραστηριότητες» του Παραρτήματος XII της υπ' αριθμ. 1958/2012 (ΦΕΚ Β' 21) υπουργικής απόφασης, όπως ισχύει, και ειδικότερα για τα έργα με α/α 9 Χώροι συγκέντρωσης και διακίνησης παλαιών μετάλλων ή προσωρινής συγκέντρωσης οχυράτων τέλους κύκλου ζωής και α/α 10 Χώροι αποθήκευσης και διακίνησης οικοδομικών υλικών που περιλαμβάνουν διακίνηση χύδην υλικών (άμμος, χαλίκι κ.ά.)

Δ10/Β/Φ6.12.Γεν./οικ.23981/4322/13 (ΦΕΚ - 3432 Β/31-12-2013) Λειτουργία επιτροπών καθορισμού λατομικών περιοχών.

Αρ. οικ.2142/106/23-1-2014 Άσκηση καθηκόντων τεχνικού ασφάλειας από εργοδότη στην επιχείρησή του.

Αρ. οικ.10107/3-2-2014 Ενημέρωση εργοδοτών και εργαζομένων σχετικά με την εποχική γρίπη - Επικαιροποιημένο έντυπο με τίτλο «ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΙΚΗΣ ΓΡΙΠΗΣ στους ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ», που εκδόθηκε από τη Δ/νση Προγραμματισμού και Συντονισμού Τεχνικής και Υγειονομικής Επιθεώρησης και παρακαλούμε να αναρτηθεί στις υπηρεσίες και να διατίθεται, κατά τους επόμενους, σε εργοδότες και εργαζόμενους.

Αρ. 2928/130 (ΦΕΚ Β' 266/07-02-2014) Επιμόρφωση εργοδοτών και εργαζομένων για θέματα άσκησης καθηκόντων τεχνικού ασφάλειας σε επιχειρήσεις Β' και Γ' κατηγορίας - Προγράμματα 2014.

Αρ. 1899/84/22-1-2014 Υποβολή στοιχείων απασχόλησης ΤΑ και ΙΑ.

Ν. 4225 (ΦΕΚ Α' 2/ 7-1-2014) Αναβάθμιση και βελτίωση των μπχανισμών είσπραξης των ασφαλιστικών φορέων, πρόστιμα για την ανασφάλιση και αδήλωτη εργασία και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

Ν.4229 (ΦΕΚ Α' 8/10-01-2014) Άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας χώρου παραστάσεων – Άδεια παράστασης και άλλες διατάξεις.

Π.Δ. 4 (ΦΕΚ Α' 9/10-01-2014) Σύσταση Γενικής Γραμματείας Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων.

Κ.Υ.Α. ΕΠΠ/ΓΕΝ/οικ.12285/14 (ΦΕΚ Β' 348 /14-2-2014) Τροποποίηση της Κ.Υ.Α. 42279/24/1938 (ΦΕΚ-267 Β) «Περί ορισμού χώρων εξ οντοτητών της Επικίνδυνης Αποβλήτων Υγειονομικών Μονάδων (ΕΑΥΜ)»

Π.Δ. 23/14 (ΦΕΚ-40 Α/17-2-14) Επάλξιστες απαιτήσεις για την έγκριση σφαγείων μικρής δυναμικότητας σε ελληνικά νησιά με έκταση μικρότερη από εξακόσια τετραγωνικά χιλιόμετρα, σύμφωνα με τις παρ. 3 και 4 περ. α υποπερ. II του άρθρου 10 του Κανονισμού (ΕΚ) 853/2004, και άλλες διατάξεις.

Ν. 4238/14 (ΦΕΚ-38 Α/17-2-14) Πρωτοβάθμιο Εθνικό Δίκτυο Υγείας (ΠΕΔΥ), απλαγή σκοπού ΕΟΠΥΥ και λοιπές διατάξεις.

Υ1/ΓΠ/ΟΙΚ.15903/17-2-14 Κανόνες υγιεινής για την πρόληψη μετάδοσης λοιμώξεων στους χώρους των βρεφικών, βρεφονηπιακών, παιδικών σταθμών, δημόσιων και ιδιωτικών.

Αρ.42628/Δ10.130/17-2-14 Υποχρέωση υποβολής εργαζομένων σε ιατρικές εξετάσεις.

Υ1/ΓΠ/ΟΙΚ.15906/17-2-14 Ενημέρωση σχετικά με Σπάνια Νοσήματα - Παθήσεις.

Αρ.8136.16/01/16/13-2-14 Μόνιμη εγκύκλιος για τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλιαβής αποβλήτων και καταποίπων φορτίου - 3η (2013).

Υ1/ΓΠ/114971/14 (ΦΕΚ-388 Β/18-2-14) Μέτρα, όροι και διαδικασίες για την πρόληψη και τον έλεγχο των λοιμώξεων που συνδέονται με τη νοσηλεία των ασθενών στους χώρους Παροχής Υγείας.

ΔΥΓ6/ΓΠ/ΟΙΚ.3399/14-1-14 Εφαρμογή νομοθετικού πλαισίου απαγόρευσης του καπνίσματος στους δημόσιους χώρους.

ΔΥΓ6/ΓΠ/ 13111/ /10-2-14 Εφαρμογή νομοθετικού πλαισίου απαγόρευσης του καπνίσματος.

Αρ.8112.6/03/14/5-2-14 Ίδρυση και λειτουργία Υδατοδρομίων.

Αρ.Y1γ/Γ.Π/οίκ.10679/3-2-2014 Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας στο νησί της Κεφαλονιάς λόγω σεισμού.

ΔΥΓ2/ΓΠ/ΟΙΚ.6972/23-1-14 Διευκρινήσεις για την Ορθή Διαχείριση Επικίνδυνων Αποβλήτων Υγειονομικών Μονάδων (ΕΑΥΜ).

Αριθμ. Γνωμοδότησης 34/2014 (ΦΕΚ Β' 176/30-01-2014) Γνωμοδότηση βάσει του άρθρου 23 του ν. 3959/2011 επί των σχεδίων νόμων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής αναφορικά με την τροποποίηση του ν. 4663/1930 «περί εξασκήσεως του επαγγέλματος του πολιτικού μηχανικού, αρχιτέκτονος και τοπογράφου» και του ν. 3982/2011 «Απλοποίηση της αδειοδότησης τεχνικών

επαγγελμάτων και μεταποιητικών δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών πάρκων και άλλες διατάξεις.

ΙΚΑ Π51/1/ΕΓΚ.3/13-1-14 Επέκταση των παθήσεων για τις οποίες η διάρκεια αναπνηρίας των ασφαλισμένων καθορίζεται επ' αόριστον - Κοινοποίηση των διατάξεων της με αρ. Φ.11321/οικ.31102/1870/31-10-13 (ΦΕΚ-2906 Β/18-11-13) απόφασης του Υπ. Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και παροχή οδηγιών για την εφαρμογή της.

ΔΥΓ2/ΓΠ/ΟΙΚ.3191/14-1-14 Συστάσεις για την προστασία της δημόσιας υγείας από υψηλά επίπεδα

Τα πλήρω κείμενα των νομοθετημάτων και των ευρωπαϊκών οδηγιών είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου, στη διεύθυνση: <http://www.elinyae.gr>

Συνέδρια - Ημερίδες - Εκθέσεις >

Επιμέλεια: Κωνσταντίνα Καψάλη

6-7 March 2014-02-21, Foundation Dr António Cupertino de Miranda, Porto

11th International Congress on Occupational Safety and Health at Work - CIS2014 + Safety and Health at Work / Quality Work / Competitiveness Organization

Organized by Engineers Order - Northern Region <http://www.oern.pt/>

Institutional Support ACT - Authority for Working Conditions, International Labour Organisation, European Agency for Safety and Health at Work, European Foundation for improvement of Work Conditions, International Social Security Association

Tel.: (+351) 222 071 300

Fax: (+351) 222 002 876

E-mail: geral@cis2014.org

Web: <http://www.cis2014.org/?lang=en>

EUROGIP DISCUSSIONS 2014

20 March 2014

Encourage companies to prevent occupational risks: which devices is Europe?

Eurogip, Paris

The "Débats d'Eurogip" will be organised in the form of round table discussions and moderated by the journalist Régis de Closets.
Web: <http://www.eurogip.fr/en/les-debats-2/3560-eurogip-discussions-2014>
http://www.eurogip.fr/images/Debats/Discussions2014Eurogip_prog_E.pdf

Occupational Health and Safety and Standardization (KAN) - Secretariat Alte Heerstraße 111; 53757 Sankt Augustin; Germany

E-mail: info@kan.de

Web: <http://www.kan.de/en/termine/kan20.html>

31 March - 11 April 2014, International Training Centre of the ILO, Turin, Italy

Occupational safety and health management, Training Course ILO

The general objective of the course is to strengthen the capacity for the implementation and development of occupational safety and health (OSH) management practices in enterprises.

Contact: Mr. Félix Martín Daza

Tel.: +39 011 6936576, **Fax:** +39 011 6936548

E-mail: socpro@itcilo.org

26 March 2014, Art and Exhibition Hall of the Federal Republic of Germany, Bonn

Strategy Conference "How much policy does standardization need?"

Organized by: Commission for

Web: http://www.ilo.org/safework/events/courses/WCMS_203532/lang--en/index.htm

April 9 -10 2014, CN Shanghai 2nd Global Healthy Workplace Awards & Summit

GKEN (Global Knowledge and Exchange Network), Wolf Kirsten International Health Consulting, and i-genius

Good Health is Good Business
The Global Healthy Workplace Awards & Summit (GHWARDS), which are closely aligned with the World Health Organization (WHO) Healthy Workplace Framework, brings together leaders in global health and well-being.

E-mail: info@globalhealthyworkplace.com

Web: <http://globalhealthyworkplace.com/awards.html>

April 14-16 2014, London 11th conference of the European Academy of Occupational Health Psychology Looking at the past - planning for the future: Capitalizing on OHP multidisciplinarity Organized by: European Academy of Occupational Health Psychology

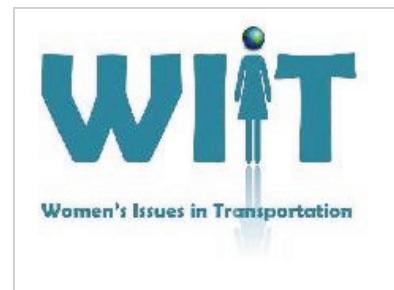
The programme will include a special session featuring a debate on the future of OHP with Professor Robert Karasek and Professor Johannes Siegrist, and further keynote addresses by

Professor Tom Cox and Professor Eva Demerouti.

Contact: Nicholas Andreou
nicholas.andreou@nottingham.ac.uk,

Sara Leitão s.leitao@ucc.ie

Web: <http://www.eaohp.org/conference.html>

14-16 Apr 2014 Paris - La Défense (France)

5th International Conference on Women's Issues in Transportation - Bridging the Gap

Organized by:

The French Institute of Science and Technology for Transport, Development and Networks,

Transport Research Arena,

TRANSPORTATION

RESEARCH BOARD

What do you expect from the WiIT Conference?

«To bring new light to the conversation about the unique impacts felt by women in using transportation or working in the transportation field.» To be enriched myself on the width and depth of the gender perspective, in general, and in domain of transport.»

The Conference will focus on four pillars:

(1) Transport Policy, Transport Patterns and Mobility

(2) Health, Safety and Personal

Security

(3) Sustainability

(4) Transportation Impacts on Careers and Careers Impacts on Transportation

In addition three cross cutting issues will be considered:

(a) Gender Research Issues

(b) Achieving the Full Traction of Research findings into Policy Making

(c) Narrowing the gap between Developed Countries and Developing Countries with respect to women's issues in transportation.

Contact: Carte Blanche, Email: carte-blanche@wiit.cborg.net

Web: WiIT Paris 2014 : Women's Issues in Transportation, <http://wiit-paris2014.sciences-conf.org/>

29th-30th April 2014 at ØKSNEHALLEN, Copenhagen

The global conference on safety in large-scale construction projects is to be held in

Organized by: Danish Health and Safety Group (DHSG) (in Danish: Arbejdsmiljøgruppen) is a company situated in Copenhagen.

Contact: For enquiries about the conference programme, please contact:

Director Poul Bang Nielsen E: info@arbejdsmiljøgruppen.dk, Christian Hjorth-Hansen info@arbejdsmiljøgruppen.dk

For all registration and accommodation enquiries, please contact:

Office Manager Karin Hjorth-Hansen

E-mail: info@arbejdsmiljøgruppen.dk

Web: <http://www.conferencemanager.dk/safetyinconstruction>, <http://safetyconstruction.me/conference/>

**Πρόγραμμα Μορφωτικών
Εκδηλώσεων Επιστήμης Κοινωνία
Β' Κύκλος Ομιλιών | 18, 25
Φεβρουαρίου & 4 Μαρτίου 2014
Τρίτη, 25 Φεβρουαρίου 2014,**

**Αμφιθέατρο «Λεωνίδας Ζέρβας»,
Ωρα έναρξης: 19.00'**

**Η έξαρση των παρασιτικών
νόσων στην Ελλάδα & διεθνώς:
Σύγχρονες προκλήσεις για την
έρευνα και τη δημόσια υγεία**

Γιατροί Χωρίς Σύνορα και ζεχασμένες ασθένειες

Απόστολος Βεΐζης, Υπεύθυνος Προγραμμάτων Γιατροί Χωρίς Σύνορα Ελλάδα

Η επανεμφάνιση της λύσσας στην Ελλάδα

Ασημίνα Μπαλάσκα, MD, MSc, Παθολόγος, Certificate in Travel Health, KEEAPNO

Λεϊσμανίασην: νέα γνώση για μια παλιά και παραμελημένη νόσο

Δρ Ελένη Ντόσικα, Κτηνίατρος
Υπεύθυνη Εθνικού Εργαστηρίου

Αναφοράς Λεισμανιάσεων, Ινστιτούτο Παστέρ
Οι ομιλίες μεταδίδονται ζωντανά στη διεύθυνση <http://www.ekt.gr/events/live>

**9 - 11 Μαΐου 2014 SECUREXPO
Εγκαταστάσεις των Ολυμπιακών
Ακινήτων του χώρου Ξιφασκίας**
(Λεωφ. Ποσειδώνος) δίπλα στο
**πρών Διυτικό Αεροδρόμιο της
Ολυμπιακής Αεροπορίας.**
Η εκθεσιακή πλατφόρμα της

SECUREXPO επιδιώκει την συστηματική, εξειδικευμένη & ολοκληρωμένη προβολή του χώρου των επαγγελματιών της ασφάλειας & προστασίας.

Η θεματολογία της έκθεσης επικεντρώνεται στους παρακάτω τομείς:

- SECURITY & SAFETY: Εξοπλισμός, Μέσα, Διαχείριση - Υπηρεσίες Ασφάλειας & Προστασίας
- INFO SECURITY: Ασφάλεια πληροφοριακών συστημάτων & επικοινωνιών (IT)

- FIRE - PROTECTION: Εξοπλισμός - Μέσα - Υπηρεσίες Πυροπροστασίας
- SAFETY & HEALTH: Εξοπλισμός & Μέσα ασφάλειας στην εργασία

Web: <http://www.expoline.gr/index.php/el/securexpoprofile-ekthesis>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Υγεία και ασφάλεια στην εργασία στους ηλικιωμένους εργαζόμενους

Επιμέλεια: Φανή Θωμαδάκη

Η παρακάτω βιβλιογραφία είναι ενδεικτική. Τα περισσότερα ντοκουμέντα (βιβλία και άρθρα) μπορείτε να τα βρείτε στη ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ του ΕΛΙΝΥΑΕ.

Assessment and promotion of work ability, health and well-being of ageing workers : proceedings of the 2nd international symposium on work ability held in Verona, Italy (18-20 oct. 2004) / Giovanni Gosta, Willem J.A. Goedhard, Juhani Ilmarinen.- Amsterdam : Elsevier, c2005.- xv, 435 σ. ISBN 0-444-51989-0 (6432)

A changing world adapting to an ageing population in the workplace, World of work, 2011, (73), σ.24-26

Chronic neck and shoulder pain, age, and working conditions : longitudinal results from a large random sample in France / B. Cassou ...[et.al.], Occupational and environmental medicine, 2002, 59(8), σ. 537-544

Employment trends and policies for older workers in the recession / European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2012, 12 σ. <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2012/35/en/1/EF1235EN.pdf>

Environmental design for the older worker / by Marc Green, Occupational health and safety, 2002, 71(1), σ.47-49

The health, safety and health promotion needs

of older workers : an evidence based review and guidance (report submitted to the IOSH Research Committee) / Joanne O. Crawford, ...[et.al.]- UK : IOSH, c2009.- 48 σ.

Health and safety needs of older workers / Committee on the health and safety needs of older worker / David H. Wegman, James P. McGee (eds.)- Washington, DC : The National Academis Press, c.2004.- xiv, 301 σ. ISBN 0-309-09111-X (6702)

Health and safety of the older worker / A. Farrow, F. Reynolds, Occupational Medicine, 2012, (62), σ. 4-11

Investigating the work ability of older employees / Lesia L.Crumpton, Sabrina N. Williams, International journal of industrial ergonomics, 1997, 20(3), σ. 241-249

The older worker : an international perspective / Francis J.Winn, International journal of industrial ergonomics (special issue), 2000, 25(5), σ. 461-545

Occupational health and safety issues for the older worker / New Jersey Department of Health and Senior Services, Division of Epidemiology, Environmental

and Occupational Health, Dec. 2003, 7 σ.
<http://www.nj.gov/health/surv/documents/olderwkinfo.pdf>

Physiological strain of wearing aluminized protective clothing at rest in young, middle-aged and older men / Anna Marszalek, ...[et.al.], International journal of industrial ergonomics, 1999, 25(2), σ. 195-202

Safety eyewear and the older worker : aging eyes - a natural condition called presbyopia - challenge the employees who are required to wear safety glasses / Peter La Haye, Richard Sustello, Occupational health and safety, 2001, 70(10), σ.38-44

Training older workers and learners : maximizing the workplace performance of an aging workforce / James L. Moseley, Joan Conway Dessinger.- San Francisco : John Wiley & Sons, c2007.- xxvii, 390

σ. ISBN 978-0-7879-8117-4 (6778)

Working and caring : developments at the workplace for family carers of disabled and older people / Judith Eleri Philips ; European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.- Λουξεμβούργο : YEEEK, 1996.- viii, 51 σ. ISBN 92-827-6028-6 (EF/96/05/EN) (1902)

Εργασιακή ικανότητα και πλικιωμένοι εργαζόμενοι : πρόκληση για την προαγωγή υγείας στο χώρο εργασίας / Παναγιώτα Σουρτζή, 13 σ.

Πρώθυπη της ενεργού γήρανσης στον χώρο εργασίας / European Agency for Safety and Health at Work, 2012, 9 σ.

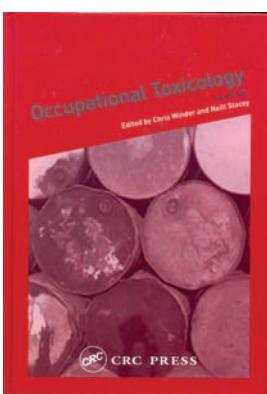
<https://osha.europa.eu/el/publications/articles/promoting-active-ageing-in-the-workplace>

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Επιμέλεια: Σπύρος Δοντάς

Occupational Toxicology

Εκδότες: Chris Winder & Neill Stacey

Εκδοτικός Οίκος: CRC Press

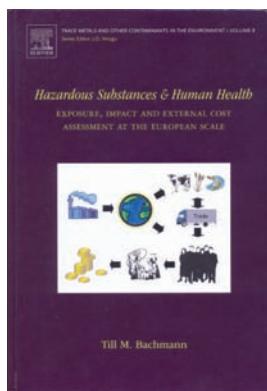
Σελίδες: 602

Έκδοση: 2004 (Second Edition)

ISBN: 0-7484-0918-1

Το βιβλίο είναι προϊόν συνεργασίας ειδικών στους τομείς της γενικής και της επαγγελματικής τοξικολογίας, της υγειεινής, της ιατρικής της εργασίας, της επιδημιολογίας και άλλων συναφών κλάδων. Αφού αναπτυχθούν βασικές έννοιες της τοξικολογίας (έκθεση, δόση, τοξικότητα, κίνδυνος, επικινδυνότητα κ.λπ.), εξετάζονται οι τοξικοκινητικές και τοξικοδυναμικές φάσεις μετά από έκθεση σε χημικές ουσίες σε διαφόρους ιστούς και συστήματα (π.χ. το αναπνευστικό σύστημα, το δέρμα, το ήπαρ, τους νεφρούς, το νευρικό σύστημα, το αναπαραγωγικό σύστημα κ.λπ.). Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου εξετάζεται η τοξικότητα ορισμένων κατηγοριών χημικών ουσιών (π.χ. μετάλλων, εντομοκτόνων, οργανικών διαλυτών, αερίων, στρών και σωματιδίων). Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται τα θέματα που απασχολούν την τοξικολογία σε συνδυασμό με άλλους κλάδους, όπως η υγειεινή, η επιδημιολογία, η ιατρική της εργασίας. Βιβλίο που καλύπτει με επιτυχία το φάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξης.

Hazardous Substances & Human Health

Συγγραφέας: Till M. Bachmann

Εκδοτικός Οίκος: Elsevier

Σελίδες: 570

Έκδοση: 2006

ISBN-13: 978-0-444-52218-4

ISBN-10: 0-444-52218-2 D93

Η έκδοση αποτελεί μια χαρ-

τογράφηση των κινδύνων για την υγεία από την έκθεση των ευρωπαϊκών πληθυσμών σε χημικούς παράγοντες που διαχέονται στο περιβάλλον από τις βιομηχανικές κ.ά. δραστηριότητες. Εμπεριέχονται αναλυτικά μοντέλα διάχυσης χημικών ρύπων στο περιβάλλον, μοντέλα έκθεσης και εκτίμησης των επιπτώσεων στην υγεία, καθώς και μοντέλα εκτίμησης του κόστους της περιβαλλοντικής ρύπανσης. Τα μοντέλα εφαρμόζονται σε μεγάλες εκτάσεις της ευρωπαϊκής ηπείρου και προσφέρουν ενδιαφέροντες χάρτες επιβάρυνσης του χώρου αυτού. Το υλικό προέρχεται από το ευρωπαϊκό ερευνητικό πρόγραμμα OMNIITOX. Βιβλίο για έμπειρους περιβαλλοντολόγους.

Εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται από τα Κ.Ε.Κ. του ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.

Το Κ.Ε.Κ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., στο πλαίσιο των καταστατικών του αρχών, διενεργεί σεμινάρια κατάρτισης **εργοδοτών, εργαζομένων και ελεύθερων επαγγελματιών**, στοχεύοντας στην επιμόρφωση και την υποκίνηση τους στην εφαρμογή κανόνων και καλών πρακτικών Επαγγελματικής Υγείας και Ασφάλειας (Υ&Α). Τα σεμινάρια επαναλαμβάνονται, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, σε όλα τα παραρτήματα του Κ.Ε.Κ. ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε. Ενδεικτικοί τύποι σεμιναρίων είναι οι ακόλουθοι:

- **Ενδοεπιχειρησιακά Σεμινάρια.** Η διάρκειά τους ποικίλει. Καθορίζεται από τις προτεραιότητες και τα θεματικά πεδία, στα οποία η κάθε επιχείρηση επιθυμεί να δώσει βαρύτητα. Το βασικό πακέτο ενδοεπιχειρησιακού προγράμματος είναι 4ωρης διάρκειας και περιλαμβάνει τα εξής αντικείμενα: γενικά θέματα Υ&Α, πυροπροστασία, πλεκτρικός κίνδυνος, εργονομία-μυσοσκελετικές παθήσεις.

Το πρόγραμμα αυτό είναι μεταβλητό και μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες της επιχείρησης, καθώποντας ποικίλα θεματικά πεδία. Κατόπιν αιτήματος από την επιχείρηση και σχετικής συνεννόησης, **παρέχεται και υπηρεσία επί τόπου επίσκεψης κλιμακίου εμπειρογνωμόνων του Ινστιτούτου**, οι οποίοι παρατηρούν το χώρο εργασίας, εντοπίζουν τις ανάγκες εκπαίδευσης και συλλέγουν υλικό, προκειμένου η εκπαίδευση να είναι το δυνατόν προσαρμοσμένη στις ανάγκες και την καθημερινότητα της επιχείρησης.

- **Τεχνικών Ασφάλειας αποφοίτων ΑΕΙ¹ διάρκειας 100 ωρών** με τίτλο «**Υγιεινή & Ασφάλεια - Πρόληψη Ατυχημάτων**». Απευθύνεται σε στελέχη επιχειρήσεων και ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι στοχεύουν στην ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας σε **Βιομηχανίες**. Το περιεχόμενο του προγράμματος καλύπτει τις απαιτήσεις του Ν. 3144/03, εγκρίνεται από το Συμβούλιο Υ&Α της Εργασίας (Σ.Υ.Α.Ε.) του Υπουργείου Εργασίας, ενώ με το πέρας του, **χορηγείται βεβαίωση παρακολούθησης**, που αποτελεί αποδεικτικό για μείωση της απαιτούμενης προϋπορεσίας για ανάληψη των καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας, για μεν τους αποφοίτους Πανεπιστημίων από δύο (2) σε ένα (1) έτος, για δε τους αποφοίτους ΤΕΙ από πέντε (5) σε δύο (2) έτη από κτίσεως του βασικού τίτλου σπουδών (πτυχίου).

- **Τεχνικών Ασφάλειας αποφοίτων ΑΕΙ¹ διάρκειας 100 ωρών** με τίτλο «**Υγιεινή & Ασφάλεια - Πρόληψη Ατυχημάτων στα Τεχνικά Έργα**». Απευθύνεται σε στελέχη τεχνικών εταιρειών και ελεύθερους επαγγελματίες, οι οποίοι στοχεύουν στην ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας σε **Τεχνικά Έργα**. Για τα συγκεκριμένα σεμινάρια ισχύουν οι ίδιες προϋποθέσεις, ενώ χορηγούνται ιδίου τύπου βεβαιώσεις παρακολούθησης με τα σεμινάρια Βιομηχανίας.

- **Εργοδοτών επιχειρήσεων Β' και Γ' κατηγορίας επικινδυνότητας διάρκειας 35 και 10 ωρών** αντίστοιχα, με θέμα «**Ο Εργοδότης ως Τεχνικός Ασφάλειας**». Στόχος του προγράμματος είναι η επιμόρφωση εργοδοτών μικρών επιχειρήσεων (< από 50 εργαζόμενους) στην ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας στις επιχειρήσεις που διατηρούν. Τα σεμινάρια εγκρίνονται, ως προς το περιεχόμενο και τις προϋποθέσεις υλοποίησης από το Σ.Υ.Α.Ε., ενώ χορηγείται βεβαίωση παρακολούθησης, που αποτελεί αποδεικτικό προσόντων για ανάληψη καθηκόντων Τεχνικού Ασφάλειας.

- **Σεμινάρια Επιτροπών Υ&Α της Εργασίας (Ε.Υ.Α.Ε.), διάρκειας 20 ωρών**, με τίτλο «**Υ&Α της Εργασίας - Ο ρόλος των Ε.Υ.Α.Ε.**». Τα σεμινάρια αφορούν μέρη εκλεγμένων Επιτροπών Υ&Α επιχειρήσεων και σκοπό έχουν την ενημέρωσή τους για θέματα Υ&Α της Εργασίας, ώστε να τους καταστήσει ικανούς αρωγούς της επιχείρησης και του Τεχνικού Ασφάλειας, στην εφαρμογή κανόνων που προάγουν την ασφάλεια και την υγεία στους εργασιακούς χώρους.

- **Επιμορφωτικά σεμινάρια σε θέματα επαγγελματικής υγείας, διάρκειας 20 ή 30 ωρών**, με τίτλο «**Επαγγελματική Υγεία**». Απευθύνονται σε ιατρούς όλων των ειδικοτήτων και σκοπό έχουν την ενημέρωσή τους για το θεσμό του Ιατρού Εργασίας και τα zπτήματα Υγιεινής & Υγείας της Εργασίας.

- **Εξειδικευμένα μικρής διάρκειας (10 ωρών)**. Στοχεύουν στην εκπαίδευση των ενδιαφερομένων σε συγκεκριμένα προεπιλεγμένα θεματικά πεδία. Τα σεμινάρια εκτελούνται σε οδηγομελή τμήματα που δεν έχερνούν τους 15 εκπαιδευόμενους. Ενδεικτικοί τύποι εξειδικευμένων σεμιναρίων μικρής διάρκειας είναι οι ακόλουθοι:

- **«Χρήση Ανυψωτικών Μηχανημάτων-Περονοφόρα»** (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: νομοθεσία, έλεγχοι ανυψωτικών μηχανημάτων, περονοφόρα, χειρισμός και ασφάλεια περονοφόρων κ.λπ.).

- **«Πρώτες Βοήθειες»** (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: βασική υποστήριξη ζωής, αυτόματη εξωτερική απινίδωση, κατάγματα, τραυματισμοί κεφαλής κ.λπ.).

- **«Εργονομία»** (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, μέθοδοι εκτίμησης κινδύνων, εργονομικό παράγοντες κ.λπ.).

- **«Γραπτή Εκτίμηση Επαγγελματικού Κινδύνου»** (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: μεθοδολογία εκτίμησης κινδύνων, λίστες επλέγχου, διακρίβωση κινδύνων Υ&Α - ποσοτικός προσδιορισμός, σχεδιασμός παρεμβάσεων-λήψη μέτρων κ.λπ.).

- **«ΣΑΥ - ΦΑΥ»** (ενδεικτικά θέματα εισηγήσεων: μεθοδολογία σύνταξης ΣΑΥ-ΦΑΥ, υποχρεώσεις παραγόντων τεχνικού έργου, προετοιμασία εργοταξίου, μέτρα προστασίας ανά φάση του έργου κ.λπ.).

1. Σύμφωνα με το ν.2916/2001, τα εθνικά Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) χαρακτηρίζονται ως Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.)

Πληροφορίες για συμμετοχή στα σεμινάρια στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου <http://www.eliniae.gr> και στις κατά τόπους γράμματείς των Κ.Ε.Κ.

ΑΘΗΝΑ: Λιοσίων 143 και Θερόποδην 6, Πλατεία Αττικής, Τηλ.: 210 8200136, 210 8200111, 210 8200139, φαξ: 210 8200103

ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: 26ης Οκτωβρίου 90, Περιοχή Σφαγεία, Porto Center, Γλ κτήριο, Ιος όροφος Τηλ.: 2310 501020, 2310 501033, φαξ: 2310 501055

ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Καποδιάνη 7, Τηλ.: 26510 83290, φαξ: 26510 83294

ΤΡΙΠΟΛΗ: Γρ. Λαμπράκη και Σπηλιωτοπούλου 1, Πλ. Κολοκοτρώνη, Τηλ.: 2710 221100, φαξ: 2710 221122

ΒΟΛΟΣ: Αλαμάνας 33 και Κωλέτη, Τηλ.: 24210 91670, φαξ: 24210 91671

ΚΟΜΟΤΗΝΗ: Αββίνης Ιωαννίδον 9 & Γ. Μανούδη, Τηλ./φαξ: 25310 84603

ΗΡΑΚΛΕΙΟ: Λεωφ. Ανδρ. Παπανδρέου 61, Τηλ.: 2810 215220, φαξ: 2810 215221

<http://www.elinyae.gr>